

Priorita

Informační zpravodaj Státního fondu životního prostředí ČR | sfzp.gov.cz

číslo 4
duben 2026
zdarma

► TISÍCE PROJEKTŮ ZLEPŠILY V ČESKU PŘÍSTUP K VODĚ str. 4

- **ROZHOVOR:** ČIŠTĚNÍ VODY PŘES UHLÍ JE BUDOUCNOST str. 8
- V DOLANECH **NAHRADILI STUDNY** NOVÝM VODOVODEM str. 11
- MODERNIZACE FILTRŮ **V KÁRANSKÉ VODÁRNĚ** str. 14

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v rukách držíte číslo časopisu plné vody. Taková jednoduchá molekula to je a tolik nám dělá radost. Ve vodě se zrodil život, člověk se bez ní neobejde a provází nás celým životem. Lidské osídlení vždy vznikalo nejdříve na řekách, až postupem času dokázal člověk zavést vodu, kam potřeboval.

Je to takový trochu patetický popis, navrhuji se přesunout k praxi. V hlavním tématu přinášíme přehled, kolik „vodních“ projektů jsme dokázali v posledních letech vybudovat. Ve všech těch kilometrech kanalizací a vodovodů, počtu ekvivalentních obyvatel v čistírnách, kapacitách úpraven vody by se jeden skoro utopil, není to však pouhé plácnutí do vody. Je to důkaz toho, jak jsou pro nás tyto projekty důležité. Abychom nevařili jenom ze statistické vody, popisujeme i mnoho konkrétních příkladů. V Dolanech vybudovali pro místní nový vodovod, takže lidem teče z kohoutků kvalitnější pitná voda než kdysi dříve. Jinde obnovili rybník tak funkčně, že měli problém vystrnadit vodníka, který se tam po letech vrátil. Plno vody je také v rozhovoru s ředitelem Českého hydrometeorologického ústavu Markem Riederem, se kterým jsme se bavili o inovativním čištění vod i o dešťových srážkách.

Věnujeme se i jiným oblastem, třeba péči o zachráněné divoké šelmy, které si někdo pořídí domů jako mazlíčky, ale neumí se o ně postarat. Zajímavý je i článek o firmě z pohraničí, která vyrábí cyklistické sedačky na míru, což ocení zvláště jedna důležitá část těla. Jistě, i na tyto články se dá napasovat všudypřítomná voda, pijí ji lvi i cyklisté, nicméně tématu si užijete dosti i v rubrikách reportáž, zahraničí a technologie.

Říká se, že voda si cestu vždycky najde, a tentokrát si ji našla do našeho časopisu. Přeji příjemné čtení.

JAN RÖDLING
šéfredaktor

► Efektivní, udržitelná a lépe cílená – nová etapa podpory z programu Nová zelená úsporám 2026+

Program Nová zelená úsporám se opět otevře majitelům rodinných a bytových domů a **podpoří komplexní i dílčí rekonstrukce s maximálním úsporným efektem.**

Od dubna budou mít zájemci k dispozici síť certifikovaných poradců, kteří jim pomohou vhodnou renovaci naplánovat a vystaví jim renovační pas s doporučeným postupem úsporných opatření. Na základě tohoto dokumentu budou moci zranitelné domácnosti čerpat přímou dotaci, ostatním majitelům domů se otevře cesta k úvěru s nulovým úrokem.

Bezúročný úvěr Nová zelená úsporám

Nový vícezdrojový finanční nástroj, který umožní flexibilně kombinovat různé zdroje veřejného či soukromého financování, zamíří k majitelům rodinných i bytových domů (SVJ a bytová družstva), kteří nedisponují vlastními zdroji na nákladný projekt. Díky prostředkům z programu Nová zelená úsporám budou moci využít zájemci o efektivní renovace bezúročný úvěr, a to na dobu splácení až 25 let.

„Veřejné prostředky pákujeme soukromými zdroji, čímž vytvoříme efektivní a velmi výhodný finanční nástroj na podporu domácností. Úroky spotřebitelských úvěrů jsou velkou položkou značně navyšující měsíční splátky a dlouhodobě zatěžující rodinné rozpočty. Díky prostředkům z programu Nová zelená úsporám tuto zátěž výrazně snížíme, úroky pokryjeme a domácnostem tak nabídneme ve spolupráci s finančními institucemi bezúročný úvěr,“ říká ministr životního prostředí Igor Červený.

Z pohledu žadatelů bude nově v programu stanovena maximální výše úvěru, který je možné za zvýhodněných podmínek na zvolené úsporné opatření čerpat. Podpora z programu Nová zelená úsporám pak pokryje úroky za celé období splácení úvěru. Po schválení předloženého projektu renovace požádá žadatel o úvěr zapojenou banku nebo stavební spořitelnu, které bude úroky kompenzovat Státní fond životního prostředí ČR.

Pro lepší představu nové podpory můžeme uvést příklad renovace rodinného domu. Za úvěr ve výši 1 milion korun při splátkách na patnáct let by žadatel při současné výši úrokových sazeb zaplatil celkem 1 milion 519 tisíc korun. Podpora z NZÚ bude ve výši 519 tisíc korun, žadatel tedy na úrocích nezaplatí ani korunu navíc a bance vrátí pouze ty prostředky, které si půjčil a zaplatí minimální náklady spojené s vedením úvěrového účtu.

Příjem žádostí s projekty od června 2026, bezúročný úvěr od září 2026

Rozsah podporovaných opatření u rodinných i bytových domů zůstane stejný jako v minulých obdobích, bezúročný úvěr bude možné získat na zateplení, výměnu zdrojů tepla, fotovoltaiku a dobíjení elektromobilu, úsporný ohřev vody, rekuperaci, dále na systémy hospodaření s vodou i na zelené střechy. Technické požadavky přímo navá-

Nově bude stanovena maximální výše úvěru, který je možné za zvýhodněných podmínek na zvolené úsporné opatření čerpat. Podpora z programu Nová zelená úsporám pak pokryje úroky za celé období splácení úvěru.

žou na podmínky předchozích výzev, proto i v novém programovém období budou moci majitelé budov požádat o podporu připravených projektů, na které již nestihli v ukončeném období podat žádost. Příjem žádostí o schválení projektu renovace pro čerpání bezúročného úvěru bude spuštěn v červnu letošního roku, banky začnou nabízet bezúročný úvěr NZÚ od září 2026.

Nový systém energetického poradenství a renovační pasy

V současné době vrcholí příprava rozsáhlého poradenského systému pro domácnosti s působností ve všech regionech Česka. Jedná se o nový ucelený systém poradenství pro domácnosti pod hlavičkou Nová zelená úsporám. Systém je nastavován tak, aby se dostal co nejlíže do regionů přímo k domácnostem a je připraven na postupný další rozvoj. Systém navazuje a dále rozvíjí dřívější spolupráci s poradenskými místy a místními akčními skupinami.

Ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu vzniká systém na přípravu a zpracování tzv. renovačního pasu pro rodinné a bytové domy. Jedná se o kombinaci metodických postupů pro energetické poradce a specialisty a moderní webové aplikace pro zjednodušené posouzení energetické náročnosti domů.

HARMONOGRAM

Duben 2026

Spuštění poradenské sítě a renovačního pasu

- Spuštění bezplatného energetického poradenství na kontaktních místech
- Vyhlášení výzvy a spuštění příjmu žádostí na dotace na zpracování renovačních pasů

Květen 2026

Vyhlášení nové etapy programu NZÚ Light

- Vyhlášení výzvy a představení Závazných pokynů NZÚ Light

Vyhlášení nové etapy programu NZÚ Bezúročný úvěr

- Vyhlášení výzvy a závazných pokynů NZÚ Bezúročný úvěr pro RD a BD (vč. bonusů pro nízkopříjmové domácnosti)

Červen 2026

Spuštění nové etapy programu NZÚ Light

- Otevření příjmu žádostí o dotaci

Spuštění nové etapy programu NZÚ Bezúročný úvěr

- Otevření příjmu žádostí o posouzení nároku u RD a BD – příjem projektů k technické kontrole na SFŽP ČR

Září 2026

Příjem žádostí o bezúročný úvěr na pobočkách zapojených bank a stavebních spořitelů

Podpora zranitelných domácností

I v nové etapě programu Nová zelená úsporám bude pokračovat přímá dotační podpora domácností s nízkými příjmy. Dotace bude směřovat zejména na zateplení, ale i v kombinaci s využitím obnovitelných zdrojů energie.

„Vzhledem k cílové skupině budou hledána řešení nastavená individuálně na míru dané domácnosti a řešené nemovitosti. Rozsah opatření bude určen specialistou v rámci bezplatně zpracovaného renovačního pasu s následným ověřením ze strany SFŽP ČR, včetně asistence u realizace opatření, což zajistí dodatečnou ochranu žadatelů před volbou nevhodných opatření,“ vysvětluje Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR.

Společenství vlastníků a bytová družstva vedle bezúročného úvěru získají i přímý finanční bonus na byty ve vlastnictví domácností s nižšími příjmy. Tyto prostředky budou použity ve prospěch zranitelných domácností jako ochrana před rostoucími výdaji spojenými s renovací bytového domu. V praxi to znamená, že jim neporoste skokově příspěvek do fondu oprav.

Kompensace přípravy projektů v ukončené etapě programu

Žadatelé, kteří připravili projekty na renovaci domu, ale nestihli podat žádost v minulém roce kvůli předčasnému ukončení příjmu žádostí v programu Nová zelená úsporám z důvodu předčasného vyčerpání alokace, mají možnost získat kompenzaci nákladů vynaložených na přípravu projektové dokumentace až do výše 50 tisíc korun pro rodinné domy a až 100 tisíc korun pro bytové domy. Tato možnost se pro ně otevřela 25. března 2026 a týká se nákladů na projektovou přípravu uhrazených od září 2025 do 15. dubna 2026.

Finanční stabilita, předvídatelnost a udržitelnost programu Nová zelená úsporám

Program Nová zelená úsporám za celou dobu fungování významně přispěl ke snížení spotřeby energie v budovách, rozvoji obnovitelných zdrojů energie a posílení energetické bezpečnosti domácností. Pro jeho další pokračování je nezbytné provést nastavení tak, aby byl dlouhodobě stabilní, předvídatelný a finančně udržitelný a současně umožnil realizovat výrazně větší objem renovací budov. Právě proto se pro období po roce 2026 postupně transformuje z převážně dotačního programu na efektivní finanční nástroj s plným zapojením soukromého kapitálu a pouze s omezeným využitím cílených dotací. Tento přístup umožní dlouhodobě stabilní a předvídatelnou podporu renovací budov a současně výrazně zvýší celkový objem investic do energetických úspor v českých domácnostech.

V horizontu do roku 2030 se počítá s pokračováním financování programu zejména z prostředků Modernizačního fondu. Současně se předpokládá postupné zapojování dalších zdrojů, zejména výnosů z aukcí emisních povolenek. ●

ECHO

Domov pro seniory bude energeticky úspornější

Budova domova pro seniory v Krásném Březně v Ústí nad Labem byla zkolaudována již v roce 1988, díky novým úpravám bude energeticky úspornější a klientům se v ní bude žít komfortněji. Město chce omezit tepelné ztráty, a to zateplením obvodového pláště budovy včetně střechy. Součástí projektu je také řešení špatného stavu stávajícího skleněného pláště budovy. Nainstaluje se také fotovoltaická elektrárna, což přinese pravidelnou úsporu elektrické energie. Bude doplněna bateriovým úložištěm, které v případě výpadku elektřiny zajistí provoz výtahu. Ten je důležitý pro rozvoz stravy i přepravu klientů v budově. Projekt bude spolufinancován z Operačního programu Životní prostředí.

Uherské Hradiště osadí střechy solárními panely

Město Uherské Hradiště řeší výstavbu nových střešních fotovoltaických elektráren (FVE) na svých budovách. První FVE bude postavena na střechách budov v areálu Aquaparku a její výkon bude činit 171,58 kWp. Druhá FVE bude postavena na střeše budovy Základní školy Sportovní o výkonu 77,28 kWp. Na obě budovy bude instalováno celkem 541 fotovoltaických panelů, z toho 373 na střechy budov aquaparku a 168 na střechy základní školy. Město na realizaci využije dotace z Modernizačního fondu, který je financován z výnosů emisních povolenek systému EU ETS.

Učebny hradecké základní školy se dočkají modernizace

Během příštího školního roku vznikne v suterénu základní školy v Hradci nad Moravicí modernizovaná učebna dílen včetně zázemí, kde budou žáci pracovat s novými pracovními ponky a vybavením. Součástí úprav bude také instalace schodišťové plošiny, která zajistí bezbariérový přístup. Nová přírodovědná učebna v prvním nadzemním podlaží bude sloužit žákům druhého stupně pro výuku fyziky, chemie a přírodopisu. Vybavena bude moderním nábytkem, laboratorní technikou i interaktivními technologiemi. Ve třetím nadzemním podlaží vznikne multimediální učebna zaměřená na výuku informatiky, která nabídne moderní IT vybavení včetně interaktivních panelů, počítačů a specializovaného softwaru. Město využije dotaci z Operačního programu Spravedlivá transformace.

► Světový den vody: Tisíce projektů zlepšily přístup k vodě i v Česku

V neděli 22. března se celosvětově slavil Světový den vody. Voda je náš nejcennější přírodní zdroj a k jeho ochraně přispívají i mnohé projekty, které vznikly díky finanční podpoře Státního fondu životního prostředí ČR.

Voda se objevuje v rozmanitých podobách a člověk se s ní dostává každodenně do kontaktu. I projekty podpořené prostřednictvím SFŽP ČR se vodou zabývají ze všech možných úhlů, ať už jde o vodohospodářské stavby a zařízení, zachytávání dešťové vody, zadržování vody v krajině, úpravy a revitalizace potoků, řek, rybníků a jiných vodních ploch, tvorbu a údržbu tůní, mokřadů, nebo další opatření v krajině. Velká pozornost se věnuje zejména čištění odpadních vod, ať už se jedná o výstavbu a modernizaci čistíren, nové kanalizace, nebo budování infrastruktury pro pitnou vodu, jako jsou úpravní vody, vodovody či vrty, které zajišťují lidem kvalitní pitnou vodu. A s vodou souvisí i protipovodňová opatření, která chrání lidi a majetek před velkou vodou a přívalem srážkami.

Desítky miliard z evropských i národních zdrojů

Do vodních projektů šly za poslední roky miliardy korun z evropských i národních dotačních programů. Jen od roku 2021 byla z prostředků Evropské unie v rámci Operačního programu Životní prostředí 2021–2027 (OPŽP) podpořena realizace více než 350 vodohospodářských projektů částkou ve výši 13 miliard korun. Tyto prostředky umožnily stavbu téměř tisíce kilometrů kanalizačních stok, podpořily zvýšení kapacity v intenzifikovaných nebo nových čistírnách odpadních vod na téměř 350 tisíc ekvivalentních obyvatel. Vzniklo také více než 600 kilometrů nových vodovodních přivaděčů a sítí a zlepšilo se zásobování vodou pomocí nových nebo modernizovaných úpraven vod pro dalších dvě stě tisíc obyvatel. Další více téměř 4 miliardy pomohly uskutečnit přes 300 projektů zlepšujících hospodaření s dešťovou a podporujících vsakování vody do půdy.

Do vodní infrastruktury a efektivnějšího využívání srážkové vody mířily hojně finance i z národních zdrojů. Za posledních pět let získalo přímou dotační pomoc v celkové výši přes 11 miliard korun na sedm set nových projektů. Další 2 miliardy pomohly řešit problematiku přístupu k pitné vodě a čištění formou zvýhodněných půjček. Z velké části se jednalo o čistírny, kanalizace, vodovody, úpravní vod a další investičně nákladné projekty, které by povětšinou obce a vodohospodáři nebyli schopni utáhnout z vlastních rozpočtů.

Podtrženo sečteno, od roku 2021 investoval rezort životního prostředí prostřednictvím SFŽP ČR přes 30 miliard do projektů zlepšujících kvalitu a zajišťujících dostatek vody pro obyvatele Česka.

Rychlá povodňová pomoc obcím i domácnostem

Vodní živěl však může napáchat i mnoho škody. V září roku 2024 zasáhly Česko rozsáhlé povodně, které patřily mezi ty nejničivější v historii země. Do pomoci na likvidaci škod se rychle zapojil i Státní fond životního prostředí ČR, který dokázal velmi rychle distribuovat vládou vyčleněnou miliardovou pomoc. Obratem připravil výzvu na pomoc zasaženým obcím na obnovu vodohospodářské infrastruktury, aby obce měly velmi rychle peníze na svých účtech. Ty využily na obnovu vyplavených čistíren, zničená potrubí a další nezbytnou infrastrukturu pro fungování domácností. Zálohově SFŽP ČR vyplatil více než 1,3 miliardy korun. Bez okamžité finanční pomoci nezůstaly ani zasažené domácnosti ve vyplavených obcích, radnicemi rozdělované peníze pomohly více než 20 tisícům domácností, celková podpora přesáhla 800 milionů korun.

Podpora pokračuje i v roce 2026

Vodní projekty jsou nezbytné pro zjištění životní úrovně lidí a rozvoj území. Jejich finanční podpora je jednou z priorit napříč celým rezortem životního prostředí. Jaké aktuální možnosti nabízí Státní fond životního prostředí ČR a jaké má otevřené výzvy se zaměřením na vodu?

V Operačním programu Životní prostředí (OPŽP) je možné získat peníze na tvorbu nových a obnovu stávajících přírodně blízkých vodních a vegetačních prvků (73. výzva a 104. výzva), které se zaměřují mimo jiné na zlepšení

zadržování vody v krajině. Do využití vody v budovách motivuje 86. výzva, která podporuje budování technologií pro akumulaci, úpravu a rozvod srážkových vod či šedých vod ve veřejných budovách za účelem jejich dalšího relevantního využití. Stále je také možné získat prostředky i na systémy předpovědi a varování před povodněmi a suchem (88. výzva).

Státní fond životního prostředí ČR se aktuálně zaměřuje i na zlepšení čištění odpadních vod v krasových oblastech, které jsou z pohledu ochrany zdrojů vody specifickým prostředím. Ve výzvě 25/2025 Národního programu Životní prostředí je alokována miliarda korun na výstavbu a modernizaci čistíren a kanalizací v obcích, které leží uvnitř nebo v okolí CHKO Český a Moravský kras.

Z národních peněz míří podpora na decentralizované řešení čištění odpadních vod v lokalitách, kde z technických nebo ekonomických důvodů není možné budovat centrální čištění. Ve výzvě NPŽP 6/2025 je stále možné získat peníze na soustavy domovních čistíren v oblastech, kde není možnost připojení ke stokové síti zakončené čistírnou. Miliardy korun jsou vyčleněny na přírodně blízká protipovodňová opatření a revitalizace vodních toků ve výzvě 19/2025.

Letošní Světový den vody, zaštitěný organizací OSN, má heslo „Kde teče voda, roste rovnost“. To připomíná, že přístup k bezpečné vodě a hygieně je lidským právem a podmínkou rovnosti. Právě co nejlepší přístup ke kvalitní a čisté vodě zajišťují i projekty podpořené Státním fondem životního prostředí ČR. ●

► Obnovený rybník zadržuje vodu, na potoku roste limnigrafická stanice

Povodí Ohře opravilo rybník, na vodním toku pak staví měřicí stanice. Na oba projekty čerpá peníze přes Státní fond životního prostředí ČR.

Zhruba čtyři měsíce trvající kompletní rekonstrukce rybníka v Habrovanech na Ústecku je u konce. Společnost Povodí Ohře, které vodní plochu spravuje, nechala rybník odbahnit, upravit korunu hráze a vybudovat nový bezpečnostní přeliv. Náklady byly 4,7 milionu korun, s financováním pomohla dotace z Operačního programu Životní prostředí.

„Práce byly zahájeny v říjnu, v první fázi řešily odbahnění a úpravu dna rybníka, během kterého bylo odštěpeno 1 880 metrů krychlových usazenin. Dále se dosypala a vyrovnala koruna hráze a tzv. návodní a vzdušní svah. Zhotovil se také nový požerák se spodní výpustí, upravila vtoková část, která je nyní opevněna těžkým kamenným pohozením, a postavil se nový bezpečnostní přeliv o délce 7,5 metru a výšce 0,5 metru. Nyní ještě přijde na řadu finální zatravnění koruny hráze a vzdušného líce,“ uvedla mluvčí Povodí Ohře Dana Zikešová.

Po rekonstrukci bude podle Zikešové nádrž se zatopenou plochou 4 800 metrů čtverečních a celkovým objemem 6 300 metrů krychlových plnit především akumulaci funkci. „Její hlavní účelem bude zadržování vody v krajině. Stavba je řešena s důrazem na odolnost a trvanlivost navržených konstrukcí. Byla navr-

Foto: Povodí Ohře

žena tak, aby nerušila krajinný ráz. Vodní dílo se totiž nachází v chráněné krajinné oblasti České Středohoří,“ přiblížila mluvčí.

Práce v Korozlukách

Na vodním toku Srpnia v Sedlci u Korozluk na Mostecku pak Povodí Ohře před několika dny zahájilo výstavbu limnigrafické stanice. Jde o monitorovací zařízení, které slouží k nepřetržitému měření a záznamu výšky vodní hladiny. I tato investice je podpořena z Operačního programu Životní prostředí.

„Díky této stanici operativně získáme údaje o dění v povodí doposud nemonitorovaného vodního toku. Vybavena bude technologickým zařízením, které bude zaznamenávat údaje bezdrátově zasílat našemu vodo-hospodářskému dispečinku. Díky naměřeným hodno-

tám o vodním stavu, průtocích a teplotách vody budeme znát aktuální hydrologickou situaci na místě,“ popsala Zikešová.

Práce zahrnují vybudování tzv. přelivného objektu se zaobleným tvarem. „Úsek toku, kde je v plánu uklidnit proudění, bude opevněn kamennou dlažbou a na jeho konci se zhotoví dva betonové stabilizační pásy. Přechod mezi opevněním a původním korytem se zajistí pomocí kamenné rovnániny do šterkopískového lože,“ dodala mluvčí Povodí Ohře.

Na pravém břehu potoka vznikne schoďišť, které umožní přístup do koryta a zároveň na něm bude umístěna vodočetná lať. „Součástí stavby je také vybudování nového sjezdu k limnigrafu pro obsluhu Povodí Ohře, kácení dřevin a náhradní výsadba,“ zmínila mluvčí Povodí Ohře Dana Zikešová. ●

► Suchý poldr bude čelit bleskovým povodním

Povodí Odry zahájilo v únoru důležitou investici do protipovodňové ochrany na Ostravsku. Na vodním toku Rakovec vzniká nová malá vodní nádrž.

Její primárním úkolem je eliminovat rizika bleskových povodní ohrožujících zástavbu v Klimkovicích a Polance nad Odrou. Projekt je financován z Operačního programu Životní prostředí.

Projekt je koncipován jako suchá průtočná nádrž (poldr) bez stálého nadržení. Toto řešení je ideální pro zadržování přívalových srážek a následné zpomalení odtoku vody z krajiny. Mezi hlavní technické prvky stavby patří sypaná zemní hráz, sdružený funkční objekt

SUCHÝ POLDR (suchá nádrž)

je protipovodňové vodní dílo, které za běžných podmínek zadržuje vodu jen minimálně nebo vůbec, a prostor je často využíván jako louka či pole. Při povodni bezpečně akumuluje vodu, čímž snižuje průtok a chrání území pod ním.

a bezpečnostní prvky jako nouzový přeliv a odpadní koryto dimenzované na extrémní hydrologické situace.

Projekt zahrnoval také úpravy toku Rakovce a vegetace v prostoru budoucí zátopy tak, aby bylo vodní dílo citlivě začleněno do okolní krajiny a podpořilo ekologickou stabilitu území. Celkové stavební náklady činily přibližně 47 milionů korun.

Staveniště se nachází v extravilánu Klimkovic zhruba 200 metrů od dálničního mostu D47. Lokalita byla vybrána tak, aby efektivně chránila níže položené toky Rakovec a Polančici. Zhotovitel má na dokončení prací necelé dva roky, finální kolaudace a předání díla do provozu jsou naplánovány na prosinec 2027. Povodí Odry už postupně nechalo zbudovat několik suchých nádrží na různých tocích ve svém povodí. Jde o součást opatření proti povodním, jejichž následky by měly poldry zmírňovat. ●

► Spravedlivá transformace mění Třinec: vzniká výzkumné centrum pro cirkulární ekonomiku za téměř 2 miliardy korun

Díky Operačnímu programu Spravedlivá transformace vzniká v Třinci **nové výzkumně-vývojové centrum CirkArena, zaměřené na cirkulární ekonomiku.** Projekt s podporou 1,87 miliardy korun má pomoci transformaci Moravskoslezského kraje a přinést nové technologie pro efektivnější využívání zdrojů a nakládání s odpady.

Dosavadní pokrok projektu představuje výroční konference CirkArena, která se v Třinci konala ve dnech 10. až 11. března 2026 za účasti zástupců výzkumu, průmyslu i veřejné správy.

CirkArena je strategickým projektem programu Spravedlivá transformace zaměřeným na výzkum v oblasti odpadů. Výzkumné centrum se bude soustředit především na tři hlavní oblasti: průmyslové odpady specifické pro Moravskoslezský kraj, bioodpady a stavební odpady. Cílem výzkumu je hledat nové technologie a postupy, které umožní odpady znovu využívat jako cenné suroviny a zavádět principy oběhového hospodářství do průmyslu i veřejné správy.

CirkArena je projektem s ambiciózním plánem, který stojí na silném konsorciu výzkumných institucí, univerzit i partnerů z praxe. Velkou roli hraje také spolupráce s městem Třinec, které vytváří dobré podmínky pro příchod nových vědců a odborníků. „*Téma cirkulární ekonomiky je dnes mimořádně aktuální a CirkArena má potenciál stát se významným centrem výzkumu a inovací, které přitáhne talenty z ostatních regionů Česka i ze zahraničí,*“ říká Jan Kříž, vrchní ředitel sekce ekonomiky životního prostředí Ministerstva životního prostředí.

Z hokejové arény centrum inovací

CirkArena je příběhem proměny místa i regionu. Vzniká na místě bývalého zimního stadionu z roku 1967, známého jako stará Werk Arena. Principy oběhového hospodářství se promítají i do samotné stavby. Přibližně 70 % demoličního materiálu z původní hokejové arény bude znovu využito při stavbě nového centra. Tam, kde se dříve fandilo sportovním výkonům, bude nyní vznikat špičkový výzkum a nové technologie, které pomohou využívat odpady jako cenné suroviny a posouvat průmysl směrem k udržitelnější ekonomice.

Výstavba výzkumného centra byla zahájena v prosinci 2025. Dokončení stavby je plánováno na rok 2027 a slavnostní otevření by mělo proběhnout v roce 2028. Výzkumné aktivity nečekají na dostavbu centra, podařilo se již sestavit mezinárodní tým vědců, který zahájil svou činnost.

Projekt již splnil několik klíčových milníků, například podpis smlouvy s dodavatelem stavby proběhl již v únoru 2025 a pravomocné stavební povolení bylo získáno v říjnu

Zdroj: CirkArena

2025, tedy výrazně dříve, než stanovoval původní harmonogram.

„*Projekty jako CirkArena ukazují, jak může spravedlivá transformace přinášet konkrétní výsledky. Vzniká zde moderní výzkumné centrum, které propojuje vědu, průmysl i veřejnou správu a zároveň vytváří nové příležitosti pro region. Právě takové projekty pomáhají proměňovat tradiční průmyslové oblasti v prostředí, kde vznikají inovace, nové technologie i pracovní příležitosti pro další generace,*“ uvádí Radana Leistner Kratochvílová, ředitelka odboru podpory transformace na nízkouhlíkovou ekonomiku Ministerstva životního prostředí.

Široké partnerství výzkumu, průmyslu i veřejné správy

Nositelům projektu je společnost Materiálový a metalurgický výzkum, která na projektu spolupracuje s univerzitami a výzkumnými organizacemi, například VŠB - Technická univerzita Ostrava, ČVUT Praha, VUT Brno, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně nebo Ústav chemických procesů AV ČR. Dalšími partnery jsou Institut cirkulární ekonomiky, Moravskoslezské inovační centrum nebo statutární město Třinec.

CirkArena jako otevřený prostor pro vzdělávání i veřejnost

Ambicí projektu není pouze výzkum, ale také propojení vědy, vzdělávání a veřejného života. CirkArena má fungovat jako otevřená platforma pro spolupráci mezi výzkumnými institucemi, průmyslovými partnery, školami

i veřejností. V budoucnu nabídne také vzdělávací programy, workshopy, přednášky nebo popularizační akce zaměřené na cirkulární ekonomiku.

„*CirkArena nebude jen uzavřeným výzkumným centrem. Projekt počítá s tím, že bude otevřený veřejnosti a nabídne také vzdělávací programy pro školy, studenty i širokou veřejnost. Chceme, aby se lidé mohli s principy cirkulární ekonomiky setkávat přímo v praxi. CirkArena má ambici stát se nejen centrem výzkumu, ale také místem vzdělávání, setkávání a společenských aktivit v Třinci,*“ dodává Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR.

Dvoudenní konference CirkArena se konala 10.-11. března 2026 a představila výsledky projektu i další směřování výzkumu. Program se zaměřil na nové technologie recyklace, využití odpadů a propojení výzkumu s průmyslovou praxí.

Přínos pro region a veřejnost

Operační program Spravedlivá transformace cíleně financuje projekty, které v kraji zvyšují míru recyklace a materiálového využití odpadů, testují pilotní technologie a urychlují zavádění oběhových řešení do praxe. Podpora míří také na aplikovaný výzkum, rozvoj inovačních center a start-upů v zelených technologiích, aby firmy snáze nahrazovaly primární suroviny druhotnými a snižovaly materiálovou náročnost výroby. Celkově tak program pomáhá překlomit region z lineárního modelu na cirkulární, bez ohledu na konkrétní projekt či stav jeho realizace. ●

▶ Další stovky milionů **podpoří uhelné kraje**

Výběrová komise Operačního programu Spravedlivá transformace (OPST) doporučila k financování 75 projektů napříč transformujícími se regiony v celkovém objemu 869 milionů korun. Podpořené projekty směřují zejména do oblastí vzdělávání, výzkumu, energetických úspor či rozvoje kulturní a kreativní infrastruktury nebo obnovy území.

Doporučení výběrové komise je klíčovým krokem v procesu schvalování projektů. Výběrová komise navrhuje na odborné hodnocení projektů Státním fondem životního prostředí ČR a následně doporučuje projekty k financování z evropských zdrojů.

S ohledem na vysoký počet předkládaných a hodnocených žádostí se komise schází pravidelně každý měsíc, aby projekty, které již prošly hodnocením, nečekaly na finální rozhodnutí zbytečně dlouho a zahájily svou realizaci co nejdříve. Zájem o podporu v OPST je totiž dlouhodobě velmi vysoký a objem projednávaných projektů tomu odpovídá.

Celkem bylo nyní doporučeno k financování více než 70 projektů v rámci 22 výzev napříč tematickými oblastmi, které program Spravedlivá transformace dlouhodobě podporuje. Od začátku programu bylo vyhlášeno již více než 100 výzev a finančních nástrojů.

Kvalitní projekty převyšují dostupné prostředky

Výběrová komise doporučila u vybraných výzev navýšení alokace, aby bylo možné podpořit více kvalitních projektů, například u výzev zaměřených na kulturní infrastrukturu v Ústeckém kraji nebo oběhové hospodářství v Moravskoslezském kraji.

Velký zájem o podporu potvrdil i fakt, že některé kvalitní projekty musely být zařazeny do tzv. zásobníku projektů, a to kvůli vyčerpání alokace některých výzev.

Transformace už je v regionech vidět

Operační program Spravedlivá transformace se postupně dostává do fáze, kdy jsou jeho výsledky viditelné přímo u země. Řada projektů je už v realizaci nebo byla dokončena a lidé v regionech tak mohou stále častěji vnímat konkrétní

Největší objem podpory směřuje například do:

- oblasti školství, kde bude podpořena modernizace a budování vzdělávací infrastruktury včetně pořízení vybavení ve 46 školách,
- budování kulturních a kreativních center,
- energetických úspor veřejných budov a infrastruktury,
- oblasti budování výzkumných kapacit v Ústeckém kraji.

Významnou podporu získají také projekty zaměřené na:

- sociální stabilitu a rozvoj komunit,
- obnovu území,
- vzdělávání ve firmách,
- oběhové hospodářství.

přínosy: nové učebny, modernizované veřejné budovy, rozvoj komunitních služeb nebo vznik nových pracovních příležitostí.

Zároveň platí, že v některých oblastech programu zůstávají k dispozici finanční prostředky a příležitosti pro další kvalitní projekty. Pro inspiraci si můžete konkrétní realizované projekty prohlédnout v galerii projektů na webu opst.cz. ●

▶ Střední škola **otevřela novou budovu**

Střední škola AGC v Teplicích otevřela novou budovu. Investice do moderní budovy a špičkového technického vybavení přesáhla 100 milionů korun. S financováním pomohl Operační program Spravedlivá transformace.

Střední škola se tak stává nejmodernějším zařízením pro výchovu technických pracovníků v regionu. Nový objekt je klíčovým krokem ve strategii posilování technického vzdělávání v regionu a nabízí špičkové vybavení pro obory jako robotika, elektrotechnika či automatizace. Slavnostní otevření proběhlo na začátku roku 2026 v prostorách nové budovy.

„Výstavba budovy je odpovědí na rostoucí poptávku po našich absolventech a na technologický

vývoj v průmyslu. Jsme rádi, že díky této investici můžeme studentům nabídnout prostředí, které odpovídá současným požadavkům na technické vzdělávání,“ uvedl Tomáš Holomek, ředitel Střední školy AGC.

Nová budova propojuje dosud oddělené části školního areálu na Rooseveltově náměstí v Teplicích a nabízí nejen moderní dílny a laboratoře, ale i zázemí pro studenty a pedagogy. Součástí je centrální vstupní vestibul, bezbariérový přístup a bezpečně

uzavřený areál. „Nová budova obsahuje čtyři odborné dílny zaměřené na elektrotechniku, automatizaci a robotiku, dále také nové pracoviště pro výuku programování, průmyslových instalací a zabezpečovacích systémů,“ uvedl Tomáš Holomek.

Součástí novostavby je i centrální vstupní vestibul, který dotváří bezpečně uzavřený areál. Výstavba areálu probíhala v letech 2024 a 2025 a byla financována z vlastních zdrojů s podporou Operačního programu Spravedlivá transformace. ●

MARK RIEDER: ČISTĚNÍ VODY PŘES UHLÍ JE BUDOUCNOST. SRÁŽKY JSOU INTENZIVNĚJŠÍ, OBDOBÍ SUCHA BUDE DELŠÍ

Mark Rieder vede jako ředitel Český hydrometeorologický ústav, působí také v orgánech skupiny Voda Želivka. Ptali jsme se ho, jak funguje čištění vody v jedné z největších úpraven vody u nás. Samozřejmě jsme nevynechali otázky na předpověď srážek či kvalitu vody v Česku obecně.

Modernizace úpravy vody Želivka byla jedním z největších projektů podpořených z Operačního programu Životní prostředí. Mohl byste popsat, v čem je obecně Želivka tak výjimečná?

Když se řekne Želivka, je nutné si pod tím představit celý vodárenský komplex, který je jedním z největších v Evropě, ve střední Evropě určitě. Zásobuje nejenom hlavní město Prahu, ale i města a obce v okolí úpravy a podél štolového přivaděče. Jsou tam Havlíčkův Brod, Pelhřimov, Zruč nad Sázavou, Benešov, Říčany a další, pak i obce za Prahou, jako je Beroun a částečně Kladno. Množství zásobovaných obyvatel je zhruba 1,7 milionu, takže každý osmý obyvatel této země pije vodu ze Želivky. Z tohoto pohledu je to naprosto klíčový prvek infrastruktury. Na druhou stranu je ještě zapotřebí říct, že Praha má ještě dva další zdroje a to je zdroj Káraný a zdroj Podolí, ale Želivka tvoří něco mezi 70 a 80 procenty podílu.

V čem spočívala inovace čištění vody, která proběhla na úpravě vody?

Úprava vody měla standardní, konvenční způsob čištění, to znamená úprava a vysrážení nečistot koagulantem, v naprosté většině síranem hlinitým. Poté následuje filtrace přes pískové filtry, ozonizace a chlоровání. To je standardní, konvenční způsob, funguje skvěle a na původní hale, jejíž rekonstrukci jsme teď zahájili, tak čištění fungovalo od roku 1972 bez jediného významnějšího problému.

Nicméně tím, jak se zlepšují analytické metody a jak se mění i způsob používání přípravků na ochranu rostlin, jsme schopni lépe detekovat jak pesticidy samotné, tak řekněme i dceřiné produkty pesticidních přípravků. A ty není konvenční způsob úpravy surové vody na vodu pitnou schopen odstranit. Na základě toho se rozjel poměrně velký projekt, kdy se zvažovaly různé varianty filtrace vody přes granulované aktivní uhlí. To má velmi velký specifický povrch, na kterém se absorbují téměř všechny látky, o kterých jsem mluvil.

Nakonec kvůli bezpečnosti i proto, že na vodárně Želivka je vše z bezpečnostních důvodů zdvojené, se rozhodlo, že zachováme zdvojení standardní filtrace a postavíme kompletně novou halu filtrace přes granulo-

MARK RIEDER vystudoval obor Ochrana životního prostředí a krajinná ekologie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze, studium ukončil v roce 1993. Poté pracoval jako vedoucí oddělení jakosti vod na Českém hydrometeorologickém ústavu, následně na Výzkumném ústavu vodohospodářském T. G. Masaryka nejprve v pozici náměstka ředitele pro odbornou činnost a následně jako ředitel této instituce. Poté se vrátil na Český hydrometeorologický ústav na pozici ředitele, kde působí od roku 2017. Je také předsedou představenstva společnosti Voda Želivka.

vané aktivní uhlí. To se povedlo a funguje to skvěle. Spotřebitelé to moc nepoznají, ale voda je kvalitnější, než byla předtím.

Nová filtrace se spustila v roce 2021. Překvapila vás s odstupem času něčím, co jste nečekali?

To ne. Byly tam víceméně drobné technické mouchy. Samozřejmě absorpční kapacita granulovaného aktivního uhlí se s časem vyčerpává a je zapotřebí jej reaktivovat, obnovit specifický povrch. Rychlost vyčerpávání je závislá na čistotě vody, která na uhlí natéká. Průběžně sledujeme, jak klesá absorpční kapacita, a vypadá to, že budeme potřebovat reaktory nejdříve po šesti letech. Ve srovnání s jinými úpravami v Česku, které

aktivní uhlí využívají, nám vydrží zhruba dvakrát déle.

Čím to je?

Voda na Želivce je tak kvalitní, že aktivní uhlí déle vydrží. Do značné míry je to způsobeno i tím, že jsme rozjeli program ve spolupráci s Povodím Vltavy a přispíváme městům a obcím ležícím v povodí na vodárenská řešení. My jako akciová společnost Voda Želivka ze svého zisku přispíváme obcím, aby srážely koncentrace fosforu na 1 mg/l, a ne na 2 mg/l, jak to mají v rozhodnutí k nakládání s vodami. Takto máme podchyceny čistírny odpadních vod. Nám to následně ušetří náklady při úpravě surové vody na pitnou. Je důležité říci, že se sice

Tím, jak se zlepšují analytické metody, jsme schopni lépe detekovat jak pesticidy, tak i dceřiné produkty pesticidních přípravků. A ty není konvenční způsob úpravy surové vody na vodu pitnou schopen odstranit. Na základě toho se rozjel poměrně velký projekt, kdy se zvažovaly různé varianty filtrace vody přes granulované aktivní uhlí.

jedná o akciovou společnost, ale 100 % akcií vlastní obce, takže veškerý zisk se používá na reinvestice. Ani koruna zisku neodchází formou dividend některým z akcionářů.

Myslíte si, že filtrace přes granulované aktivní uhlí je trend, na který přejdou všichni?

Určitě. Dříve nebo později na něj přejdou všechny větší úpravnny, ty malé samozřejmě ne. A myslím si, že se bude používat i ve většině čistíren odpadních vod. A to je i důvod, proč jsme se rozhodli na Želivce postavit vlastní reaktivační linku granulovaného uhlí.

Protože teď je to tak, že bychom museli naložit 80 kamionů uhlím, ty malé samozřejmě ne. A myslím si, že se bude používat i ve většině čistíren odpadních vod. A to je i důvod, proč jsme se rozhodli na Želivce postavit vlastní reaktivační linku granulovaného uhlí. Protože teď je to tak, že bychom museli naložit 80 kamionů uhlím, ty malé samozřejmě ne. A myslím si, že se bude používat i ve většině čistíren odpadních vod. A to je i důvod, proč jsme se rozhodli na Želivce postavit vlastní reaktivační linku granulovaného uhlí.

Kvalita vody

Dá se obecně říci, že v Česku klesá kvalita vody?

Podle mě se to nedá paušalizovat. Co se týká emisí znečišťujících látek, ať už z bodových, nebo plošných zdrojů, situace se pravděpodobně zlepšuje. Nemá to až tak očekávaný efekt na kvalitu surové vody, což je důsledek několika věcí. Zaprvé nějakou dobu trvá, než se „vypláchnou“ všechny látky nashromážděné v povodí za léta hospodaření. Věc druhá je, že na některých místech se začínají projevat důsledky změny klimatu. Výrazně vyšší teploty vzduchu mají dopad na výrazně vyšší teplotu vody. Vody je v suchých obdobích méně, vyšší teplota způsobuje problémy s eutrofizací. Naštěstí mohu říci, že to není problém naší vodárenské nádrže Švihov.

Když se to přesto pokusím zobecnit, klesá dostupnost kvalitní pitné vody pro české občany?

Co se týká velkých vodárenských zdrojů, tam se určitě dostupnost nezhoršuje. Nikdo nepocítil, že by se omezovaly dodávky pitné vody třeba v některé dny či hodiny, jak se to občas děje ve Španělsku nebo Portugalsku. Na druhou stranu může přibývat problémů v obcích, které mají nedostatečně kapacitní vodárenské zdroje. Pokud berou podzemní vody s mělkým oběhem, které jsou daleko citlivější na výkyvy počasí, mají problém zásobit svoje obyvatele. Starostové to řeší i tak, že v noci nechávají navážet vodou cisternami do vodojemů. Častěji vydávají regulace, jako jsou zákazy napouštění bazénů či zákazy zalévání vodou z vodovodu. To jsou projevy variability počasí a dopadů na povrchové a podzemní vody.

Je zapotřebí vytvořit akumulací prostory, kde vodu zachytíme. Existuje řízená umělá infiltrace, kdy se voda bude zasakovat do podzemí, kde se bude ukládat a my ji odtamtud budeme čerpat. Patří sem obnova meandrování toků, remízky v krajině, průlehy

Je cestou budoucnosti budování dalších velkých vodních děl?

Já odpověď vezmu trochu oklikou. Tady v Českém hydrometeorologickém ústavu počítáme vývoj změny klimatu na území Česka do roku 2100. Vychází nám z toho dobrá a špatná zpráva. Oteplování postupuje daleko rychleji, než všichni předpokládali a než jsme všichni počítali.

To asi není dobrá zpráva.

To není. Dobrá zpráva je, že roční úhrn srážek na území Česka by měl zůstat víceméně stejný. Jsou oblasti, kde obecně dojde k výraznému úbytku srážek. Z tohoto pohledu to má Česko dobré, že těch plus minus 650 mm srážek ročně, což je průměr, by mělo na našem území padat i v následujících dekádách. Problém je, že srážky nepřicházejí tak, jak jsme byli zvyklí.

Už mluvíme v minulém čase, protože pozorujeme, že srážková činnost je jiná, má odlišný charakter. Srážky jsou daleko intenzivnější, spadne větší množství vody za daleko kratší časový interval. Druhý problém je, že se prodlouží suché období. To znamená, že od dubna do října by srážek mělo být ještě méně, než je nyní. A od listopadu do března by srážek mělo být více. Potřebujeme vodu ve chvíli, kdy jí bude hodně, nějakým způsobem zadržet, aby nám neodtekla a mohli jsme ji používat v době, kdy jí bude výrazně méně.

A tím vám odpovídám na otázku. Je zapotřebí vytvořit akumulací prostory, kde vodu zachytíme. Vy mluvíte o nádržích, ale jsou tu i jiné způsoby. Existuje řízená umělá infiltrace, kdy se voda bude zasakovat do podzemí, kde se bude ukládat a my ji odtamtud budeme čerpat. Takto funguje třeba úpravnna vody v Káraném. Akumulaci vody nemusí obstarávat jenom technická opatření ve smyslu velkých betonových staveb. Když se udělají opatření, která skutečně povedou ke zpomalení odtoku vody, bude mít delší čas, aby se mohla zasáknout. Patří sem obnova meandrování toků, remízky v krajině, průlehy, zmenšení intenzivně obdělávaných zemědělských ploch. Je to také samozřejmě o složení půdy. Půda nesmí být zhutněná a měla by obsahovat organickou složku a tak dále.

Srážky jsou intenzivnější. Je pro vás těžší takové srážky předpovídat?

Záleží na tom, s jakým předstihem. Jsou situace, kdy přijdou extrémně intenzivní

srážky za krátké období, jako byly například srážky v roce 2024. To byla situace, která se předpovídá relativně dobře. Někde si sedne tlaková níže a my podle modelů plus minus víme, jak se taková tlaková níže chová.

Ale jsou situace, které se předpovídají výrazně hůř. Přirovnal bych to k hrnci s vodou na plotně. Víte, že voda bude vařit, ale nevíte, kde vám bublina vyběhne. Takže my víme, že půjdou bubliny, ale je hrozně těžké s nějakým dostatečným předstihem specifikovat místo, kde k lokální intenzivní srážce dojde. Máme na to speciální aplikaci, v bouřkové sezóně slouží jako indikátor přívalových povodní. Bere aktuální hodnoty nasycení půdního povrchu a proti tomu aktuální radarové snímky, to znamená, jak postupují bouřkové formace. Na základě toho jsme schopni hodinu dvě dopředu indikovat, že místu hrozí velké riziko přívalových povodní.

Na jednu stranu se neustále zlepšují nástroje a dovednosti lidí, na druhou stranu nám to příroda činí neustále obtížnějším.

Na závěr mám odlehčenější otázku. Pracujete jako odborníci s lidovými pranostikami o počasí, nebo už jsou pranostiky kvůli změnám počasí úplně mimo?

To je hezké téma. U nás jsou lidé, kteří se pranostikami zabývají a jistě by vám o nich řekli více než já. Pranostiky jsou jasnou ukázkou toho, jak počasí bylo dříve existenčně důležité, protože na něm byli závislí. Jestli mohli sít, sklízet, jestli vypěstují dostatek toho a toho, aby oni a jejich rodiny přežili. Vypozorovali jevy a formulovali je do pranostik. Koneckonců původ slova vychází z výrazu prognostika, tedy předpověď. Po generace si předávali zkušenosti, potřebovali je daleko více než my. Dnes běžný člověk předpověď počasí řeší, když se rozhoduje, jestli půjde na kolo, zda si vezme kraťasy, nebo rukavice. Ale už to není ta existenční záležitost, je to něco, co zvyšuje kvalitu života.

Jistě že pranostiky sledujeme, ale k předpovědi počasí je nevyužíváme (úsměv). Ale profesně to bereme jako zajímavost, jako zpestření naší práce. Na druhou stranu, když přijde svatá Anna, chladná rána, to si doma s manželkou říkáme, že asi nebude na spaní venku ve spacáku. A na svatého Jiří jsou už, myslím, všichni hadi a štíři vylezli (úsměv). ●

Sedačka na kolo, na které by sedací část lidského těla trpěla co nejméně. **Takové vyrábějí ve Varnsdorfu. Inovativní start up získal podporu z Operačního programu Spravedlivá transformace.**

TISKNOU CYKLISTICKÁ SEDLA NA MÍRU

Martin Řípa a Jiří Dužár před více než pěti lety založili společnost Posedla. S pomocí technologie 3D tisku vyrábějí sedla na míru. Za dobu svého podnikání získali už několik ocenění za inovativní přístup. Nejsou jediní, kdo tiskne sedla trojrozměrným tiskem, ale jsou výjimeční tým, že je dělají přímo na přání zákazníků a na konkrétní rozměry. „Joyseat je sedlo vyráběné na míru pomocí 3D tisku. Tato technologie se poslední dobou v cyklistice rozmáhá. My jsme ale jiní. Netiskneme univerzální sedla ve velkém. Vyrábíme každé sedlo zvlášť na základě poptávky a individuálních parametrů každého zákazníka. Jsme první a zatím jediní na světě. Pokaždé když držíme v ruce Joyseat s jménem dalšího cyklisty, jsme neskutečně hrdí,“ uvádějí podnikatelé z Varnsdorfu na Děčínsku.

K výrobě využívají průmyslový 3D tisk a technologii Multi Jet Fusion (MJF). Svrchní část sedla tvoří speciálně vyvinutá pružná struktura, kterou tisknou z termoplastického polyuretanu. To vše umožňuje

přizpůsobovat tuhost a zonalitu sedla přesně podle individuálních potřeb cyklisty. Ližiny a skelet sedla jsou vyrobeny z karbonového vlákna.

Pro rozvoj firmy využili podnikatelé i voucher pro rozvoj podnikání, který podporuje podnikatele v rámci Operačního programu Spravedlivá transformace. Peníze použili na zefektivnění a rozšíření výrobních kapacit.

Předmětem projektu bylo především pořízení čtyř forem. Tři jsou určeny k prototypování a výrobě karbonových skeletů různých velikostí, tedy dolní části sedla. Jedna vstřikolisová forma slouží k výrobě takzvaných vsadek, malých dílů na horní části sedla s logem společnosti, u kterých si zákazníci mohou v rámci individuálního přizpůsobení vybrat barvu, která jim bude ladit s barvou kola či cyklistického oblečení.

Uvedená zařízení umožní navýšit výrobní kapacitu společnosti o minimálně

600 sedel ročně. Rozšíření výrobních kapacit na sebe pojí i zvýšené nároky na odsávání, které vytvoří bezpečné pracovní prostředí a zlepší ochranu zaměstnanců. Voucher byl v hodnotě 322 tisíc korun.

Společnost Posedla také za svou krátkou existenci získala několik ocenění, například 1. místo v kategorii startup roku, Inovační firma Ústeckého kraje nebo umístění v top desítku českých inovátorů. ●

► **V obci Dolany a jejích místních částech Čáslavky, Sviništiny, Krabčice a Sebuč se rapidně zlepšilo zásobování pitnou vodou.** Přispěla k tomu dotace z Operačního programu Životní prostředí.

STUDNY NAHRADIL VODOVOD S KVALITNĚJŠÍ PITNOU VODOU

Vznikl tam nový, samostatný vodovodní systém s moderním věžovým vodojemem, který zajišťuje spolehlivé a kvalitní dodávky pitné vody místním obyvatelům. „V našich vesnicích, to znamená Dolany, Čáslavky, Sviništiny, Krabčice a Sebuč, nebyl žádný vodovod. Všichni měli studny,“ vysvětluje starosta Dolan Jiří Plšek. Studny začaly zaklesávat a voda ve střední hloubce začala rapidně ubývat. Proto se místní rozhodli pro společný vodovod pro všechny místní části.

Nechali vybudovat provozní síť včetně vrtů a vodojemu. Podle starosty má vodovodní řad 12,5 kilometru, všechny vesnice jsou napojené a téměř ze sta procent se podařilo napojit všechny obyvatele, kteří o to měli zájem. Vodovodní síť je v provozu přibližně rok. „Máme napojeno 124 nemovitostí, to znamená 372 obyvatel plus asi čtrnáct firem a další objekty, jako je škola, školka, obecní úřad a tak dále. Snažili jsme se vyjít všem vstříc, aby napojení bylo co nejjednodušší,“ doplňuje Jiří Plšek.

Zkolaudováno měli v lednu roku 2025, následně běžel půlroční zkušební provoz, po tuto dobu ani lidé neplatili vodné. Vedení obce bylo spokojeno s rychlostí výstavby i dodavatelskou firmou. A nový vodovod oceňují i místní obyvatelé. „Až na pár jednotlivců jsou lidé velmi spokojeni, protože mají lepší kvalitu vody. My jsme tady vlastně na přískovci, což znamená, že máme velmi kvalitní vodu a je jí dostatek,“ uvádí starosta. Vrt jde hlouběji, než byly studny, ve kterých voda obsahovala více bakterií a hodně dusičnanů, takže nebyla tak kvalitní jako ta, co nyní teče z koutků.

Obec se musela vypořádat i překážkami při výstavbě a provozu, ale nejednalo se o nic, co by nezvládli. „Samozřejmě při tak velké a náročné investici se vždycky něco objeví. Pro nás všechny je to novinka, provozujeme si to sami jako

obec, začínali jsme na zelené louce a pořád se učíme,“ popisuje starosta. Dodává, že tak velkou investici do infrastruktury by bez dotace v obci nezvládli. „Bez dotace bychom si na to nehrábli, byla to náročná investice kolem sta milionů korun, což není sranda. Spolupráce se Státním fondem životního prostředí ČR byla výborná. My jsme se snažili, aby nás co nejvíc kontrolovali, abychom měli i průběžné kontroly, aby se pak nestalo, že na konci projektu zjistíme, že máme něco špatně zadministrávaného. Prostě jsme si sami na sebe upletli bič, ale bylo to dobře,“ uvádí starosta i s odkazem na to, že při jiné předchozí významné investici

v obci ze zcela jiného dotačního programu musela obec část dotace vrátet.

Dodává také, že dodávky vody jsou zajištěny i při výpadku proudu. Díky vodojemu a centrále voda lidem poteče i při přerušení dodávek elektřiny. To je rozdíl například proti vrtům, kteří si lidé dělají sami. Tam je čerpání závislé na elektrické bezprostředně.

V Dolanech a místních částech tak získali bezpečný a kvalitní zdroj pitné vody, který dlouhodobě řeší zásobování vodou obyvatel ve více než třech stovkách nemovitostí. ●

O OBCI

Dolany jsou obec v náchodském okrese v Královéhradeckém kraji. V roce 1960 se staly střediskovou obcí a vykonávají správu pro ostatní místní části obce: Čáslavky, Sviništiny, Krabčice a Sebuč. První písemná zpráva o Dolanech pochází z roku 1549 v zápisech úředních knih jaroměřského archivu. Prvopočátky vzniku obce jsou mnohem starší a byly dány kvalitou půdy, která umožňovala zemědělskou činnost od minulosti až po současnost. O zpracování historie obce a celého Náchodska se zasloužil jeden z prvních buditelů českého národa Josef Myslímír Ludvík (1796–1856), který se v Dolanech narodil. Do historie obce neblaze zasáhly třicetiletá válka a prusko-rakouská válka, které region tragicky poznamenaly. Obcí prochází naučná stezka – cyklotrasa od Náchoda do Jaroměře se zaměřením na památky k válečným událostem roku 1866.

Zdroj: dolany-na.cz

► Odebrané velké šelmy našly útočiště ve zvířecích centrech

V polovině března převzali odborníci od soukromého chovatele celkem tři velké kočkovité šelmy, konkrétně dvě lvice a jednu pumu americkou. **Nový domov našly v zařízeních, která fungují i díky dotacím.**

Zvířata propadla do majetku státu na základě rozhodnutí Městského úřadu Rokycany. Důvodem odebrání byl jejich nelegální chov bez povolení k chovu zvířat vyžadujících zvláštní péči. Zvířata našla nový domov v záchranných centrech CITES. Lvice jsou umístěny společně v novém centru pro lvy v Zoo a zámku Zlín-Lešná a samec pumy americké v záchranném centru pro chladnomilné šelmy v Zoo Tábor. Zabavená zvířata jsou chráněná podle Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES).

Záchranná centra poskytnou zvířatům skvělé podmínky reflektující přirozené životní prostředí a odbornou péči, kterou nelze v tomto soukromém chovu zajistit. Budování a provoz záchranných center CITES a záchranných stanic pro handicapované živočichy jsou podporována z dotačních programů Ministerstva životního prostředí.

Centra poskytují péči šelmám z nelegálních chovů nebo těm, které jsou předmětem nelegálního obchodování, zatímco záchranné stanice pečují o poraněné nebo handicapované chráněné druhy volně žijících

šelm, jako je vlk nebo rys. Jen v posledních letech bylo podpořeno jedenáct záchranných stanic a center částkou ve výši 126,5 milionu korun.

„Příchodem odebraných lvic se naplňuje hlavní poslání nového záchranného a chovného centra lvů, které jsme otevřeli v září 2025. Centrum poskytlo domov naší skupině lvů konžských, nyní zde skvělé chovatelské podmínky a odbornou péči najdou i dvě odebrané lvice. Transport a přesun do centra zvládl bez jakýchkoli problémů, teď na ně bude čekat adaptační období. Nejprve zůstanou ve vnitřních ubikacích v chovatelském zázemí centra. Postupně si budou zvykat na nové prostředí, na chovatele, na naše tři samice lva konžského. Každé zvíře potřebuje čas a individuální přístup. Naším cílem je zajistit oběma lvičím maximální klid a bezpečí, aby si na nové prostředí zvykly bez stresu,“ uvádí ředitel zlínské zoo Roman Horský.

Puma americká byla umístěna v Záchranném centru CITES pro chladnomilné šelmy v Zoo Tábor.

„Jde o další zachráněnou šelmu, která najde dočasný domov v našem záchranném centru. Po olcích a jejich křížencích odebraných z nevhodných podmínek, kterým se už podařilo nalézt nový vhodný domov, se nyní budeme starat o samce pumy americké. Dostane se mu nejlepší možné veterinární péče i kvalitní stravy. Jsme rádi, že se na záchraně můžeme podílet, protože

tím naplňujeme poslání naší zoologické zahrady, což je ochrana ohrožených druhů zvířat,“ komentuje ředitel Zoo Tábor Evžen Korec. ●

CO JE ÚMLUVA CITES?

Nekontrolovaný obchod s ohroženými druhy zvířat a rostlin může přispět k vyhubení těchto druhů v přírodě. Účelem mezinárodní Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úmluvy CITES) je proto ochrana ohrožených druhů pomocí regulace obchodu s nimi. Zvířata a rostliny chráněné Úmluvou CITES nemohou být převáženy přes hranice bez speciálního povolení. CITES se vztahuje na více než 40 000 druhů živočichů a rostlin a chrání nejen živé organismy, ale i jejich části a produkty z nich vyrobené. Exemplářem CITES tak může být například kabelka z krokodýlí kůže, boty z kůže krajty, vycpanina, soška ze slonoviny nebo vzácného dřeva, úlomek korálu či tradiční čínská medicína obsahující části chráněných živočichů nebo rostlin.

► V parku Petra Bezruče raší tisíce jaterníků

Kdo v posledních dnech procházel parkem Petra Bezruče v Bohumíně, všiml si zvláštních ostrůvků kolem stromů.

Zahradníci tam zakládají kvetoucí lemy z trvalek a cibulovin, které mají prostoru dodat barevnou atmosféru a zároveň ochránit kořenový systém dřevin. Novinka je součástí rozsáhlé revitalizace největšího a nejstaršího městského parku, kterou podpořila i dotace z Operačního programu Životní prostředí.

Květinové ostrůvky vznikají v rámci projektu Regenerace parku Petra Bezruče II, který patří k největším zásahům do této zelené oázy v centru Bohumína za poslední desetiletí. Město do obnovy investuje téměř osm milionů korun, přičemž 85 % nákladů pokryje evropská dotace získaná přes Státní fond životního prostředí ČR.

Právě nové záhony kolem stromů patří k nejviditelnějším změnám. Během vege-

tační sezony přinesou atraktivní barevné oživení. Aktuálně raší jaterníky, které patří mezi první posly jara a přitahují pohledy svými drobnými modrofialovými květy. Po celém parku jich budou tisíce.

Další část výsadby tvoří stálezelené rostliny, například kopytníky a brčály. Nejefektivnější výzdoba rozzáří park v letních měsících, kdy pokvetou kakosty.

„Nejde ale jen o okrasu, novinka má také ekologický rozměr. Lemy ochrání kořenové náběhy stromů před poškozením,“ vysvětlil Rostislav Palán z odboru životního prostředí a služeb bohumínského radnice.

Květinové ostrůvky jsou jedním z drobných vylepšení, hlavní proměna parku se odehrává přímo v korunách stromů. Po kácení, ořezech a dalších zdravotních zásadách u starých a nemocných dřevin odborníci postupně vysadí novou generaci, která má zelenou plíci města výrazně omladit.

Volná místa mezi alejemi a loučkami zaplní 153 nových stromů. Nahradí necelou stovku těch pokácených, které musely jít k zemi kvůli špatnému stavu. Do parku se

Foto: město Bohumín

vracejí hlavně druhy, které k němu historicky patří, tedy duby, buky a lípy. Nově se tu objeví i okrasné třešně či jabloně. Doplní je téměř tisíc nových keřů.

Park Petra Bezruče tvoří 1 800 stromů. K jeho založení došlo v roce 1907 na pozemcích, kde původně stával divoký bažinatý les a bažantnice. Během let se proměňoval spolu s městem. Postupně v něm přibývaly pomníky, letní kino, ptačí voliéra a Hobbypark s atrakcemi pro děti, malým zvířecím rančem a dopravním hřištěm. ●

▶ Prastarý Oldřichův dub **vybojoval sedmé místo v evropské anketě** o nejkrásnější strom

V anketě Evropský strom roku, jejíž výsledky byly vyhlášeny 24. března 2026 v Evropském parlamentu, zvítězil litevský strom – Dub z Laukiai.

Druhé místo obsadila Stará jabloň ze Slovenska, třetí skončil polský Křivý strom. Partnerem soutěže je i Státní fond životního prostředí ČR.

Český zástupce, Oldřichův dub z Peruce z Ústeckého kraje, skončil sedmý s počtem 2 325 stromových bodů. Celkem se do hlasování pro dvanáct evropských stromů zapojilo bezmála 200 tisíc hlasujících.

Příběh tisíce let

Oldřichův dub je odhadem téměř tisíc let starý. Odolný strom překonal dva požáry, a tak může dál dohlížet na děti z místní lesní školky. Pověst říká, že právě u něj spatřil kníže Oldřich Boženu, která právě prala prádlo v nedalekém potoce.

Síla komunity a energie týmu

„Náš čtyřčlenný tým do kampaně vložil maximum energie. Rozhodli jsme se jít cestou širokého oslovení napříč celou Českou republikou – kontaktovali jsme úřady, školy, informační centra a jiné. Chtěli jsme, aby se o Oldřichově dubu dozvědělo co nejvíce lidí nejen jako o stromu, ale jako o symbolu naší historie, který si za-

slouží evropskou pozornost,“ komentuje Jitka Kržová z Lesního klubu Kořinek, který strom nominoval do národního kola anket.

„Cesta anketou pro nás byla především o síle komunity. Velmi nás potěšilo, kolik lidí se k nám spontánně přidalo a pomáhalo šířit povědomí o hlasování. Největším přínosem pro nás nejsou jen samotné hlasy, ale i zpětná vazba, kterou jsme dostali. V mailech nám přišlo mnoho krásných zpráv a nabídek na návštěvu našeho lesního klubu. Navíc se nám podařilo vzbudit zájem škol, které kromě povídání o naší historii nyní plánují i výlety k nám na Peruc. Máme radost, že díky anketě můžeme dětem i dospělým ukázat naše dominanty, jako je právě Oldřichův dub nebo Boženina studánka,“ shrnuje své dojmy z národního i evropského kola anket Jitka Kržová.

Letos poprvé stromy v anketě Evropský strom roku nesoutěžily o hlasy, ale o tzv. tree points (body), které reflektovaly přepočtení hlasů na populaci jednotlivých zemí. Během hlasování organizátoři soutěže evidovali cel-

kem 1,5 milionů návštěvníků hlasovacího webu a do hlasování se zapojilo bezmála 200 tisíc hlasujících.

„Široké zapojení veřejnosti do hlasování v anketě Evropský strom roku ukazuje, že stromy nejsou jen nedílnou součástí krajiny, ale jsou vnímány také jako nositelé příběhů, identity míst, kontinuity a vztahu lidí k přírodě. Pro Státní fond životního prostředí ČR je toto téma obzvláště blízké a dlouhodobě podporuje výsadby a péči o krajinné prvky, které mají zásadní význam pro ekologickou stabilitu krajiny i kvalitu života,“ říká Petr Valdman, ředitel SFŽP ČR, které je partnerem evropského klání.

Co přijde dál?

V tomto roce proběhne jubilejní 25. ročník ankety Strom roku. Tentokrát se bude soutěžit mezi vítězi z minulých let – o titul nejoblíbenějšího stromu čtvrtstoletí. ●

▶ Jižní část Olomouce chrání **nová protipovodňová opatření**

Povodí Moravy dokončilo úpravy řeky Moravy v jižní části Olomouce. Významně k tomu přispěly peníze z Operačního programu Životní prostředí.

Protipovodňovou ochranu městských částí Nový Svět a Nemilany zajišťují vedle hrází i přírodě blízká opatření, jako je posílení rozlivů do říčních nivy, revitalizace, obnova původního řečiště a napojení odstaveného ramene řeky Moravy.

Stavba tzv. IV. A etapy protipovodňových opatření města Olomouc, která je součástí ucelených stavebních úprav s cílem na území Olomouce maximálně omezit škody vznikající při povodňových průtocích do výše 650 m³/s (téměř čtyřsetletá povodeň), začala v březnu 2024. Po necelých dvou letech jsou práce dokončeny.

„Principem řešení protipovodňové ochrany jižní části města je vytvoření kapacitního koryta s využitím přírodě blízkých prvků. Na pravém břehu řeky u čistírny odpadních vod byla rekonstruována a zvýšena ochranná hráz, kterou doplnila revitalizační opatření v podobě vedlejších koryt toku napodobujících meandrující historické trasy řeky. Nejvýraznější částí provedených úprav je potom opětovné napojení odstave-

veného ramene na levém břehu s vytvořením bočních tůň,“ popisuje úpravy generální ředitel Povodí Moravy David Fína. Práce probíhaly v úseku podél Moravy od železničního mostu po silniční most spojující Nový Svět a Holici a navazovaly tak na již dokončené etapy v centru města. Realizací této fáze došlo ke zvýšení protipovodňové ochrany pro přibližně 2 275 obyvatel.

Kromě protipovodňové úlohy bude mít opatření také významný krajinnotvorný potenciál. Řeka i krajina kolem ní bude zcela přístupná a stane se velkým lákadlem pro obyvatele Olomouce k trávení volného času. „Protipovodňová opatření patří mezi nejrozsaáhlejší a nejdůležitější investiční projekty na území města, což potvrdila i loňská povodeň. U vybudování etapy IV. A oceňuji především množství ekologických prvků, které zajistí, že se oblast bude přirozeně rozvíjet a stane se atraktivním místem pro trávení volného času obyvatel Olomouce,“ vysvětluje primátor Olomouce Miroslav Žbánek.

„Díky stavbě a zvolenému přístupu se daří řeku zpřístupňovat veřejnosti a otevírat nové městské prostory pro lidi. Stejný přístup, zaměřený na zpřístupnění řeky veřejnosti pro rekreaci a trávení volného času, se plánuje i při třetí etapě, která zahrnuje území od mostu na ulici Komenského proti proudu řeky, kolem Klášterního Hradiska,“ doplňuje náměstek primátora Tomáš Pejpek.

Investorem akce byl státní podnik Povodí Moravy. Celkové investiční náklady ve výši 170 milionů korun byly financovány prostřednictvím Operačního programu Životní prostředí a spolufinancovány z prostředků statutárního města Olomouce.

Komplexní protipovodňovou ochranu Olomouce zajistí až realizace zbývajících dvou etap. Čtvrtá B etapa zahrnuje vybudování zemního valu kolem Nového Světa, vybudování obtokového ramene a revitalizaci údolní nivy. „Aktuálně máme získáno stavební povolení a zajišťujeme majetkoprávní vypořádání. Termín realizace odhadujeme na roky 2027–2029,“ říká generální ředitel Fína a dodává: „Ucelenou ochranu města uzavře až III. etapa v úseku od mostu Komenského výše po toku až po ústí Trusovického potoku do Moravy. Na tuto etapu proběhla architektonická soutěž a nyní probíhají jednání řízení.“ ●

► REKONSTRUKCE A MODERNIZACE FILTRŮ UMĚLÉ INFILTRACE V KÁRANSKÉ VODÁRNĚ

Vodní zdroj Káraný tvoří jeden z nejvýznamnějších zdrojů pitné vody v Česku. Díky příhodné geologické charakteristice lokality, čistotě území a možnosti využívání kvalitní vody z řeky Jizery byl vytvořen pozoruhodný vodárenský komplex, který dodává velmi kvalitní pitnou vodu do hlavního města a dalších obcí a měst Středočeského kraje. **Provoz vodárny však vyžaduje pravidelnou a důslednou údržbu a čas od času i nezbytnou rekonstrukci stávajícího zařízení. Z Operačního programu Životní prostředí byla v letech 2016 a 2017 podpořena kompletní modernizace technologie umělé infiltrace spravované společností Vodárna Káraný, a. s.**

Foto: Vodárna Káraný

Když na konci devatenáctého století trpěla Praha velkým nedostatkem pitné vody, bylo tehdejší vedením města rozhodnuto zásobovat město a přilehlé oblasti podzemní vodou z údolní nivy řeky Jizery. Široké údolí Jizery je totiž ve svém dolním povodí vyplněno poměrně velkou vrstvou kvalitních štěrkopísků, které jsou z vodohospodářského hlediska vhodné zrnitosti, a umožňují tak jímat podzemní vodu infiltrací z řeky jak ve výborné kvalitě, tak ve značném množství.

Vypracováním projektu výstavby kárané vodárny byl pověřen odborník - hydrogeolog stavební rada Thiem z Lipska. Po velmi složitých jednáních a odporu zejména z řad zemědělců v dotčeném území byl konečný projekt schválen a následně se započalo se stavbou, která v té době neměla, co se týče rozsahu a zejména technického řešení, obdoby v celé Evropě. Zahájení čerpání a dodávka pitné vody do Prahy se uskutečnila již v polovině roku 1913. Po půlročním zkušebním provozu a nezbytném prověřování kvality byla 1. ledna 1914 voda z kárané vodárny oficiálně prohlášena za pitnou a doporučena obyvatelstvu ke konzumaci.

Břehová a umělá infiltrace

Káraná vodárna je rozdělena do dvou částí, což odráží způsoby výroby pitné vody. Oba tyto způsoby jsou závislé na řece Jizeře.

Prvním, starším systémem je soubor takzvané břehové infiltrace. Jedná se o využití přirozené infiltrace jizerské vody do štěrkopískových náplavů a její čerpání prostřednictvím stovek vrtů podél Jizery. Druhým způsobem je umělé obohacování podzemních zdrojů vody umělou infiltrací.

Když se v padesátých letech minulého století začal v Praze opět projevovat nedostatek kvalitní pitné vody, bylo nutné u stávajících zdrojů zvýšit vydatnost nebo vybudovat zdroje nové. Vodohospodářští odborníci se nejprve obrátili na osvědčené místo do Dolního Pojizeří do oblasti Káraného. V duchu tradice znovu použili způsob méně obvyklý, a to jak z hlediska technického řešení, tak z hlediska rozsahu. Podařilo se zde opět vytvořit dílo, které stejně jako to původní před padesáti lety předběhlo svou dobu. Mohutné vrstvy vodárensky vhodných štěrkopísků, do-

sahující na horní terase mocnosti až 20 m, se projektanti rozhodli využít k jejich umělé dotaci předčištěnou vodou z řeky Jizery, zmnožit tímto způsobem zásoby podzemní vody v terénu a tak vyrobit bez použití chemikálií z povrchové jizerské vody vodu se všemi parametry a vlastnostmi vody podzemní.

Povrchová voda z Jizery se tedy po mechanickém přečištění uměle vsakuje pomocí zasakovacích van do horninového prostředí, kde se zbaví zejména nepřípustných organických látek a zároveň se obohatí o potřebné minerály. Po dané době zdržení v podzemí se tato již podzemní voda čerpá prakticky již v parametrech vody pitné. Po nutné hygienizaci pak putuje přímo ke spotřebitelům.

Princip umělé infiltrace v Káraném

K zajištění stálé hladiny pro odběr povrchové vody byl na řece Jizeře vybudován

Středočeská vodárenská soustava sestává ze zdrojů v Káraném, Praze-Podolí a úpravny na Želivce a v této podobě je schopna do vodovodní sítě středočeské aglomerace dodávat až 9 000 l/s.

Po Želivce je Káraný druhým nejvýznamnějším vodním zdrojem pro Prahu a její okolí. Za celou dobu svého provozu vodárna vyrobila přes čtyři miliardy kubíků pitné vody. Na rozdíl od ostatních zdrojů se v jeho případě jedná o podzemní vodu.

pohyblivý jez o dvou polích s hrubými a jemnými česlemi. Odtud teče surová jizerská voda gravitačně do čerpací stanice surové vody, kde jsou osazeny síťové filtry o velikosti ok 1/1 mm. Čerpací stanice následně dopravuje surovou vodu na horní terasu do úpravně vody. Úprava vody v tomto případě představuje pouhou mechanickou filtraci na pískových rychlofiltrech a filtrát je vlastně meziproduktem, který se čerpá do systému mohutných vsakovacích nádrží o celkové ploše 70 000 m². Zde probíhá další stupeň úpravy vody. Dno vsakovacích nádrží je tvořeno přírodními vrstvami štěrkopísků a pracuje jako pomalý filtr. Po krátké době využití vsakovacích van se na jejich dně vytvoří „biologická blána“, která má hlavní podíl na likvidaci biologického oživení ve vodě. Další proces – zvýšení tvrdosti, vyrovnání teploty atd. – probíhá v podzemí v horninovém prostředí mezi vsakovacími nádržemi a jímacími objekty. Pro jímání vody byly použity dva způsoby jímání podzemní vody. V místech, kde hladina podzemní vody zasahuje do spodní terasy, je voda jímána vrtanými studnami propojenými tzv. násoskou, zatímco na horní terase, kde je hladina podzemní vody v takové hloubce, která prakticky neumožňuje použití násosky, jsou vybudovány spouštěné studny s horizontálními sběrači. Ze studní je pak voda přečerpávána do gravitačního svodného řádu a přes spojný objekt přiváděna do hlavní čerpací stanice v Káraném, kde je míchána s vodou břehové infiltrace.

„Co se samotné filtrační technologie v rámci umělé infiltrace v Káraném týče, jde o klasickou mechanickou filtraci, běžně používanou ve vodárnách při úpravě vody na vodu pitnou,“ říká Marek Skalický, generální ředitel společnosti Vodárna Káraný, která má provoz umělé infiltrace ve své gesci. „Při jejím zapojení do systému úpravy vody dochází k odstranění mechanických nečistot a nerozpustitelných látek ze surové – v našem případě povrchové vody tak, aby budoucí pitnou vodu nezatežovaly svou přítomností,“ vysvětluje dále. „V případě vodárny v Káraném má tento stupeň úpravy ještě jeden významný efekt, a to že ze „znečištěné“ povrchové vody jsou odstraněny látky, které by výrazně zatěžovaly či ovlivňovaly úpravu vody v horninovém prostředí, respektive samotné horninové prostředí,“ doplňuje.

Rekonstrukce a modernizace filtrů

A právě filtry v tomto zařízení jsou v posledních letech předmětem rekonstrukce. „Jedná se o čtyřadvacet filtrů ve čtyřech řadách a ty se vždy s odstupem několika let postupně rekonstruují,“ upřesňuje Marek Skalický.

Rekonstrukce první šestice (F1–6) proběhla v letech 2010–2012, druhé (F7–12), předmětné z dotačních prostředků, v letech 2016–2017 a třetí v letech 2021–2023. Čtvrtá šestice (F18–24) na svoji rekonstrukci ještě čeká.

Finanční dotace z OPŽP umožnila rekonstrukci a modernizaci druhé sady filtrů v letech 2016–2017. „S ohledem na to, že předmětné filtry pocházely ještě z doby výstavby úpravně vody, tedy z konce šedesátých let dvacátého století, a byly již na hraně své životnosti, byla jejich rekonstrukce coby

Středočeská vodárenská soustava

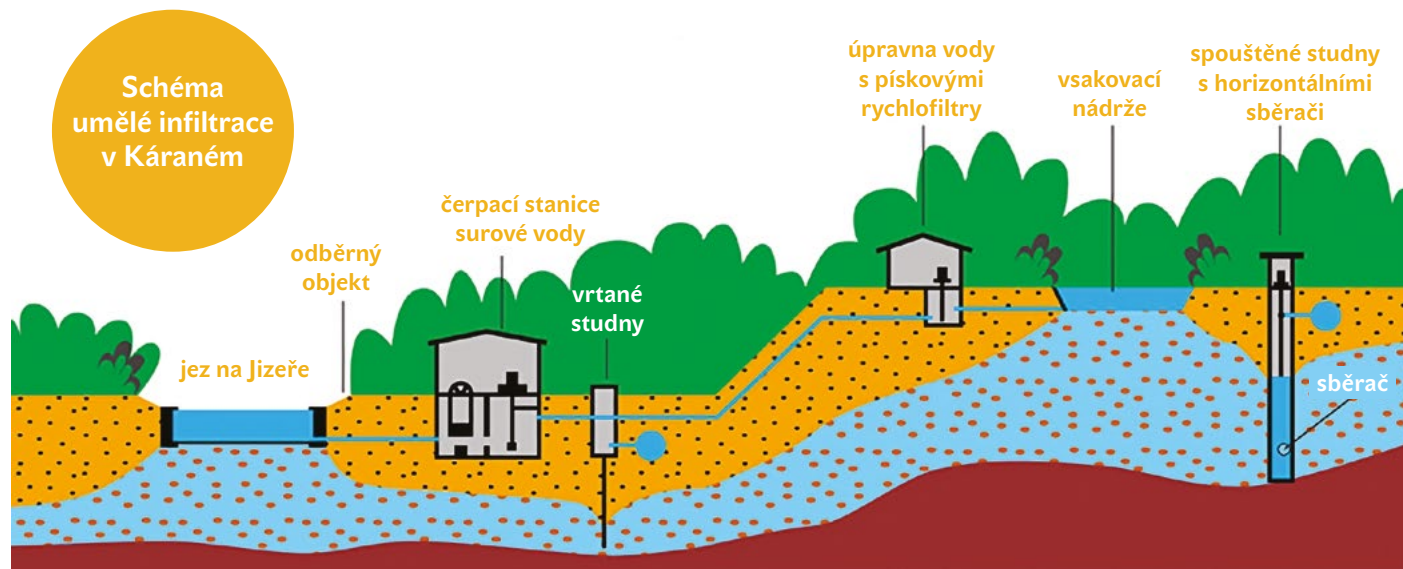
S růstem počtu obyvatel hlavního města a se zvyšujícími se nároky na množství pitné vody v průběhu dvacátých let minulého století již samotná úpravně vody v Káraném nepostačovala a bylo potřeba zajistit pro Prahu další zdroj pitné vody. Tím se stala úpravně vody v Praze-Podolí, která zahájila provoz v roce 1929.

Zvyšující se nárůst obyvatel i rozvoj průmyslu hlavního města i jeho okolí po druhé světové válce si vyžádal nejprve rozšiřování kapacity stávajících zdrojů, což proběhlo v lokalitě Káraný nejen modernizací vodárny, ale především zahájením výstavby tzv. umělé infiltrace. I v Praze-Podolí došlo k rozšíření kapacity úpravně vody, včetně doplnění dalšího technologického stupně.

Ale ani zvýšení kapacity stávajících vodních zdrojů nezajistilo prognózovanou spotřebu pitné vody ve středočeské aglomeraci, proto již v šedesátých letech proběhla studijní i projektová příprava na výstavbu vodárenské nádrže na Želivce s vybudováním úpravně vody v Hulicích.

důležitého stupně úpravy povrchové vody před zásahem do horninového prostředí velmi potřebná, zejména za účelem zachování jejich správné funkce,“ popisuje Marek Skalický. Vycházelo se tedy zejména z aktuálního technického stavu filtrů, zjištěného podrobným průzkumem; zpracován byl detailní prováděcí projekt prací.

Na realizaci projektu se kromě vedení a zaměstnanců vodárny podílela odborná společnost, která vzešla z veřejného výběrového řízení.

„Realizována byla kompletní rekonstrukce šestice mechanických filtrů F7–12 souběžně s podzemním kolektorem, a to metodou „nejlepších dostupných technologií“ (BET), včetně použití nové filtrační náplně. Zároveň byla v podružném rozsahu také provedena rekonstrukce dvou násoskových řadů R38 a R39 pro čerpání pitné vody,“ přibližuje Marek Skalický. Rekonstrukce a modernizace filtrů probíhala podle zmíněného prováděcího projektu prací, byly použity velmi kvalitní nerezové materiály, nerezový drenážní systém i moderní filtrační náplň. Zároveň byly rekonstruované filtry napojeny na nový řídicí systém vodárny.

„Zásadní přínos projektu je v komplexní obnově jednoho stupně úpravy povrchové vody s využitím nejlepších dostupných technologií v dané době. Projekt považuji za velmi zdařilý, což dokazuje dnes už víceletý úspěšný a bezpečný provoz rekonstruovaných filtrů při úpravě povrchové vody,“ hodnotí další etapu rekonstrukce Marek Skalický.

Zajímavostí Káraného jsou artézské studny

Ve stejné době, kdy se budovala první úprava vody v Káraném, bylo na jižním okraji jímacího území vybudováno sedm vrtaných studní do hloubky až 80 m. Tím bylo jímání podzemní vody rozšířeno o kvalitní podzemní vodu pískovců nejnižšího souvrství České křídové pánve, které jsou v hydrogeologii označovány jako cenomanský kolektor. Jejich strop, tvořený nepropustnými jílovcí a slínovci, je zde uloženo v hloubce 50–40 m pod terénem. Tento způsob jímání, který představuje třetí zdroj kárané vody, poskytuje 50–80 l/s vody, jejíž stáří je odhadováno na 14–16 tisíc let, je tedy nezatížená průmyslovou činností. Její složení po jednoduché úpravě, odželeznění, odpovídá požadavkům na vodu pro přípravu kojenecké stravy. Jedná se o velmi cennou podzemní vodu, která svým množstvím a kvalitou nemá v Česku ani střední Evropě obdoby.

O provoz artézských studní se starají Pražské vodovody a kanalizace, ale i když má provoz každého ze tří zdrojů vody v Káraném na starosti jiná společnost, nakonec dochází ke smíchání všech tří. Voda je hygienicky zabezpečena předepsanou dodávkou chloru a čerpána třemi výtlačnými řady do vodojemu na

Flóře a Ládví v Praze, přičemž „po cestě“ jsou touto vodou zásobovány také vybrané obce Středočeského kraje, jako jsou Čelákovice, Brandýs nad Labem, Lázně Toušeň a další.

Symbol technologického pokroku a architektonické krásy

Úprava vody Káraný i dnes, po 112 letech provozu, dodává kvalitní pitnou vodu nejen české metropoli, ale i několika okolním obcím a městům.

„Káraná vodárna je jedním ze tří pilířů pražské vodohospodářské infrastruktury. Po Želivce je druhým nejvýznamnějším zdrojem. Za celou dobu svého provozu vyrobila přes čtyři miliardy kubiků pitné vody. Svůj vrchol zažila v roce 1989, kdy do sítě dodala více než šedesát miliónů kubiků,“ zmiňuje generální ředitel Pražských vodovodů a kanalizací Petr Mrkos.

Káraný však nežije pouze z minulosti, ale myslí i na budoucnost. „Jsme si vědomi potřeby investic. Ty probíhají nejen přímo na úpravě, ale již jsme začali s rekonstrukcí výtlačných řadů a budeme v ní pokračovat,“ připomíná pan ředitel s tím, že nejstarší výtlačný řad, mířící na vodojem Flora, je z roku 1914. Proběhla i rekonstrukce odželezovny. „Investice zahrnuje kromě stavebních konstrukcí i výměnu dvou pracích čerpadel, všech technologických potrubí za nerezové, výměnu armatur u všech šesti otevřených rychlofiltrů. Dále výměnu stavební i technologické elektroinstalace,“ vypočítává.

Úprava vody Káraný se ve své době stala symbolem technologického pokroku a architektonické krásy. Dnes je jednou z mála velkých evropských úprav na podzemní vodu, které si od svého vzniku zachovaly původní kapacitu i kvalitu zdrojů. ●

Vodárna chránila před nemocemi

Káraná vodárna není jen funkčním zařízením, ale také připomínkou historie a důležitosti inovací ve veřejných službách. Její architektura je jedinečná, elegantní design a precizní provedení jsou dodnes obdivovány. Vodárna se stala součástí místního panoramatu a důležitým městotvorným prvkem, který k místní lokalitě přitáhl pozornost celé země. Její výstavba byla důležitým momentem ve vývoji celé pražské aglomerace, protože jí předcházelo několik desetiletí sporů mezi Prahou a jejími předměstími o řešení celé vodovodní otázky. Teprve když začala káraná vodárna dodávat do města a na předměstí skutečně pitnou vodu, bylo možné začít úspěšně bojovat proti nechvalně známé nákaze břišním tyfem, která postihovala město a jeho okolí po celou dobu využívání místních zdrojů.

Přechod na nový zdroj ovšem nebyl bez problémů – nejdříve se napojila pouze původní města a předměstí a teprve v průběhu dvacátých let byly napojovány další obce podle toho, jak se zvyšoval výkon kárané vodárny a rozsah trubní sítě. Spuštěním vodárny se ale položil důležitý základ celého dnešního systému. Především během první světové války v letech 1914–1918 vodárna zachránila celé souměstí před vlnami chorob.

V rámci privatizace vodohospodářské infrastruktury došlo v devadesátých letech dvacátého století k vrácení „historického majetku“ hl. m. Praze, což v lokalitě Káraný tvořila právě přirozená infiltrace, která dodávala vodu do Prahy od roku 1914.

▶ Brněnská čistírna odpadních vod modernizuje kalové hospodářství

V areálu Čistírny odpadních vod Brno – Modřice pokračuje výstavba nového kalového hospodářství, které bude jedním z nejmodernějších zařízení svého druhu v České republice.

A to za přispění dotace z Operačního programu Životní prostředí.

Projekt za přibližně 3,5 miliardy korun má zajistit ekologičtější zpracování kalů vznikajících při čištění odpadních vod. Zatím byla již prostavěna zhruba třetina této částky.

Kal vzniká při samotném procesu čištění odpadní vody jako směs vody a pevných částic. V moderním technologickém systému se nejprve zahustí a poté putuje do vyhnívacích nádrží, kde během zhruba dvaceti dnů vzniká velké množství kalového plynu. Ten bude energeticky využit k výrobě tepla a elektřiny. Následně se kal vysuší a výsledný materiál se bezodpadově využije při výrobě cementu. Nové kalové hospodářství umožní lépe využít energii z kalového plynu – posílí energetickou soběstačnost čistírny a zároveň sníží množství přepravovaného kalu až o 60 procent.

Nově je budována strojní zahuštění biologického kalu, čtyři vyhnívací nádrže

o celkovém užitém objemu 26 400 m³, vyrovnávací nádrže vyhnílého kalu, strojní odvodnění a dvě linky sušení kalu. Projekt počítá také s vybudováním nového plynového hospodářství. Celý návrh kalového hospodářství splňuje podmínky přísné české i evropské legislativy v oblasti životního prostředí.

Dokončení celého projektu je plánováno na jaře 2027 a provoz samotné čistírny po celou dobu výstavby zůstává bez omezení. V budoucnu Brněnské vodárny a kanalizace, jako vlastníci Čistírny odpadních vod

Brno – Modřice, počítají s dalšími investicemi, a to do odstraňování mikropolutantů, dusíku a fosforu, které posunou čištění odpadních vod v Česku na zcela novou ekologickou úroveň.

Čistírna odpadních vod Brno – Modřice patří mezi největší v České republice – slouží přibližně 435 tisícům obyvatel Brna a okolí. Celý proces čištění odpadní vody zahrnuje mechanické, biologické i chemické procesy a umožní návrat vyčištěné vody zpět do řeky Svratky. Jedná se ročně cca o 35 milionů krychlových metrů vyčištěné vody. ●

▶ Menší nádrž Dětenic zadržuje více vody

Vodní nádrž zvanou Knížek zrekonstruovaly za bezmála čtyři miliony korun uprostřed rozsáhlého lesního komplexu u obce Dětenice na pomezí Středočeského a Královéhradeckého kraje Lesy České republiky. Projekt byl spolufinancován z Operačního programu Životní prostředí.

Menší lesní nádrž s mokřadem je součástí přírodní památky Dymokursko-Bahenské louky podél Bahenského potoka. Stabilitu její hráze vážně poškodily nutrie. Hrozilo, že se protrhne a voda samovolně vyteče nejen z nádrže, ale i z přilehlého mokřadu.

Nejdříve se ze dna zátopy odstranilo 1 200 metrů krychlových sedimentů. Pak následovaly terénní práce, takže se zmínil

sklon svahů hráze a vodohospodáři snížili i její korunu. „Hráz je nově opevněná převážně přírodními materiály, na návodní straně zejména kamenem, které brání nutriím v dalším rozhrabávání půdy a vytváření nor,“ řekl Zbyněk Morkus, vedoucí Správy toků pro povodí Labe z Lesů ČR.

Nová je i spodní výpust s železobetonovým požerákem a postranní korunový bezpečnostní přeliv. Tvoří ho skluz opevněný kamennou rovinou vyskládanou mezi

dva betonové pasy. „Protože je přechod z vody na souš pozvolný, vznikly kolem vlhké louky nebo pásy vegetace, v nichž se daří různým rostlinám a živočichům,“ dodal Morkus. ●

V Ústeckém a Karlovarském kraji se nachází dohromady téměř **750 brownfieldů o celkové rozloze přes 4 900 hektarů**. Pro jejich obnovu je nyní k dispozici 1,55 miliardy korun z Operačního programu Spravedlivá transformace.

CHCETE PROMĚNIT BROWNFIELD VE VAŠÍ OBCI? CO TAKÉ ZAZNĚLO NA WEBINÁŘI

Za těmito čísly stojí konkrétní místa – opuštěné areály, zanedbané budovy a nevyužívané plochy, které brzdí rozvoj obcí a snižují kvalitu života obyvatel. Nový finanční nástroj nabízí příležitost tuto situaci změnit a přeměnit je na:

- školy a školská zařízení
- zdravotnická zařízení a centra sociálních služeb
- kulturní a komunitní centra
- muzea, galerie a expozice
- veřejná prostranství a budovy veřejné správy

Maximální výše způsobilých výdajů na jeden projekt činí 300 milionů korun v Ústeckém kraji a 100 milionů korun v Karlovarském kraji. Žádosti je možné podávat v ob-

dobí do 30. října 2026. Zvýhodnění mohou získat projekty, které splní kritéria Nového evropského Bauhausu.

Výzva je otevřena široké škále veřejných i vybraných soukromých subjektů. Patří mezi ně například obce, dobrovolné svazky obcí, kraje, příspěvkové organizace, veřejné výzkumné instituce, vysoké školy a školská zařízení, státní podniky, obchodní společnosti a družstva 100% vlastněné veřejnými subjekty, nadace, nadační fondy, ústavy, spolky, obecně prospěšné společnosti, církve a náboženské společnosti registrované podle českého práva.

Brownfieldy nemusí být přítěží území. S tímto nástrojem se mohou stát základem

pro novou občanskou vybavenost, komunitní infrastrukturu nebo kvalitní veřejný prostor.

Seminář

Spuštění finančního nástroje Regenerace brownfieldů pro nepodnikatelské využití vyvolalo velký zájem ze strany obcí, měst i dalších subjektů v obou krajích. Proto vznikl webinář, který shrnuje všechny důležité informace. Celý webinář je dostupný na www.opst.cz, další semináře se konají na konci dubna (viz akce a pozvánky).

Na webináři zazněly všechny podstatné informace o programu. Na závěr došlo i na otázky přítomných, odpovědi uvádíme níže.

Odkdy vznikají způsobilé výdaje?

Způsobilé výdaje mohou být uznány od 1. ledna 2021, ale pod podmínkou, že projekt nebyl již fyzicky dokončen, například že nedošlo ke kolaudaci.

Může být žadatelem provozovatel?

Ano, může jím být provozovatel, ale musí doložit doklady, které prokazují právní vztah k předmětu žádosti, například nájemní smlouvu. Právní vztah musí trvat po celou dobu udržitelnosti, rozhodně doporučujeme, aby vztah trval po celou dobu splácení úvěru. V těchto případech se bude vše specifikovat a speciálně upravovat ve smlouvě o poskytnutí dotace, kde budou uvedena všechna práva a povinnosti. Obecně tento postup nedoporučujeme, protože provozovatel se zavazuje nejenom k tomu, co bude dělat příštího pět let, ale i k tomu, co bude dělat skutečný majitel. Ten se se po pár letech může rozhodnout jít jiným směrem, vypovědět smlouvu a závazky zůstanou na provozovateli. Pokud má být provozovatelem někdo jiný než majitel, tak spíše doporučujeme, aby žádal majitel a s provozovatelem uzavřel například nájemní smluvní vztah. Samozřejmě i v tomto případě budoucí nájemce musí účel plnit tak, jak se k tomu zavázal žadatel.

Může být žadatelem vlastník objektu a následně ho pronajmout, například zdravotní středisko lékařům?

Ano. Je to model příznivější vůči pravidlům veřejné podpory, pokud bude žadatelem například obec, a nikoliv onen

Foto: Shutterstock/ M-SUR

provozovatel. V mnoha případech se musí zpracovávat tzv. cost benefit analýza, kde se sledují veškeré provozní náklady a výnosy dané infrastruktury. Nájemné se samozřejmě považuje za výnos. V případě, že by infrastruktura byla výnosová, může dojít k ponížení podpory. Model, včetně příručky, je k dispozici v přílohách výzvy.

Je stanovená nějaká minimální výměra brownfieldu, minimální rozloha? Může vzniknout přístavba a do jaké procentuální výše?

Minimální plocha brownfieldů se nestanovuje. Objekt musí být brownfieldem. Některá související infrastruktura, jako přípojky, příjezdová cesta a podobně mohou být

mimo pozemek brownfieldu. Přístavby jsou samozřejmě možné, může se jednat o rekonstrukci budovy s přístavbou.

Jak se počítají způsobilé výdaje: na základě obestavěného prostoru, nebo na základě ÚRS (ověřený standard pro oceňování staveb)?

Součástí žádosti je projektová dokumentace na úrovni stavebního povolení, včetně výkazu výměr. Způsobilé výdaje jsou výkaz výměr, samozřejmě pouze pro položky, které jsou způsobilé. To znamená na vlastní stavbu, na stavbou vyvolané investice jako přípojky, na nákup nábytku a vybavení, které je pevně spojeno s budovou apod.

Jakým způsobem by měly být z hlediska Nového evropského Bauhausu budovy vybaveny?

Nový evropský Bauhaus je zhuštěný do dvou podmínek. Jedna podmínkou je estetika a inkluze, druhá podmínka je zajištění udržitelnosti. První podmínku splníte tím, že na daný projekt byla uspořádaná architektonická soutěž, do které byla zapojená i veřejnost. Jsou případně ještě další formy, jak podmínku splnit, ale hlavní je uspořádání architektonické soutěže. Druhá podmínka, udržitelnost, se prokazuje získáním některého z vyjmenovaných certifikátů.

Bude k ekonomickému hodnocení k dispozici nějaký kalkulátor?

K ekonomickému hodnocení podniků v obtížích máme kalkulačku přímo na stránkách www.sfzp.cz, jsou tam uvedeny podmínky pro podnik v obtížích a je u toho i kalkulačka, kterou je možné si vyzkoušet. ●

Operační program Životní prostředí

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
AOPK ČR 16	Posilování ochrany a zachování přírody, biologické rozmanitosti a zelené infrastruktury Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny; Probíhá příjem žádostí do zásobníku	30. 6. 2026	200 mil. Kč
108	Prevence a řízení antropogenních rizik Zkvalitnění monitoringu životního prostředí, zefektivnění kontrolních procesů a zdokonalení prevence	18. 11. 2026	60 mil. Kč
104	Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech Tvorbba a obnova přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků v krajině a sídlech	30. 6. 2026	330 mil. Kč
103	Obnovitelné zdroje energie pro veřejné budovy Zvýšení využití obnovitelných zdrojů energie jak ve veřejných budovách	25. 9. 2026	200 mil. Kč
102	Snížení energetické náročnosti veřejných budov Snížování energetické náročnosti veřejných budov a podpora realizaci komplexních projektů. Pro přechodové regiony, konkrétně pro Středočeský, Plzeňský, Jihočeský, Jihomoravský kraj a Kraj Vysočina	25. 9. 2026	750 mil. Kč
101	Snížení energetické náročnosti veřejných budov Snížování energetické náročnosti veřejných budov a podpora realizaci komplexních projektů. Pro přechodové regiony, konkrétně pro Ústecký, Karlovarský, Pardubický, Liberecký, Královéhradecký, Moravskoslezský, Olomoucký a Zlínský kraj	25. 9. 2026	750 mil. Kč
98	Systémy pro posuzování znečištění ovzduší Výstavba a obnova systémů pro sledování a hodnocení kvality ovzduší	28. 8. 2026	100 mil. Kč
95	Systémy pro posuzování a vyhodnocení znečištění ovzduší Pořízení a modernizace systémů pro posuzování a vyhodnocení úrovně znečištění ovzduší a systémů pro archivaci a zpracování jejich údajů	15. 5. 2026	500 mil. Kč
88	Systémy předpovědi a varování před povodněmi a suchem Budování a modernizace komplexního systému předpovědní služby zahrnující včasné výstrahy na celostátní úrovni	15. 5. 2026	110 mil. Kč
86	Zachytávání srážkových a šedých vod a jejich další využití Technologie pro akumulaci, úpravu a rozvod srážkových vod či šedých vod ve veřejných budovách	30. 4. 2026	700 mil. Kč
84	Veřejná zeleň Revitalizace sídelní zeleně ve veřejném prostoru	30. 6. 2026	200 mil. Kč
79	Budování infrastruktury potravinových bank Podpora potravinových bank na celém území ČR	4. 1. 2027	200 mil. Kč
73	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorbba nových a obnova stávajících přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků. Určena je pro méně rozvinuté regiony	30. 6. 2026	400 mil. Kč
72	Ekologické zátěže Sanace nejzávažněji kontaminovaných lokalit	10. 11. 2026	1 700 mil. Kč
67	Průzkum kontaminace životního prostředí Projekty průzkumu rozsahu znečištění horninového prostředí a rizik s ním spojených, včetně návrhu efektivního řešení	29. 4. 2026	150 mil. Kč

Modernizační fond

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
RES+ 6/2025	Agrofotovoltaické elektrárny Instalace nových agrofotovoltaických elektráren a systémů akumulace vyrobené elektřiny	30. 6. 2027	300 mil. Kč
TRANSCoM 2/2025	Bezemisní silniční nákladní doprava Výměna nákladních aut se vznětovými motory za elektrická nákladní vozidla	30. 11. 2026	960 mil. Kč
TRANSGov 2/2025	Elektrizace železničních tratí Elektrifikace železničních tratí za účelem energetických úspor a zvyšování energetické účinnosti v dopravě	31. 3. 2027	7 175 mil. Kč
TRANSCoM 1/2025	Pořízení elektrických lokomotiv pro nákladní dopravu Výměna starých neekologických hnacích vozidel za moderní elektrické lokomotivy	30. 10. 2026	3 500 mil. Kč
TRANSGov 1/2024	Modernizace dopravy (II. kolo) Druhé kolo výzvy na podporu energetických úspor v osobní železniční dopravě formou pořízení nových železničních vozidel	31. 3. 2027	15 000 mil. Kč
SMARTNET 1/2025	Modernizace veřejného osvětlení Komplexní obnova a modernizace soustav veřejného osvětlení s cílem snížení konečné spotřeby energie	30. 9. 2026	500 mil. Kč
KOMUNERG 1/2025	Rozvoj energetických společenství Podpora energetických společenství, které povedou k výrobě a maximálnímu využití obnovitelné elektřiny v místě jejího vzniku	31. 12. 2027	1 000 mil. Kč
ENERGov 1/2025	Energetické úspory památkově chráněných budov Podpora úsporných opatření u památkově chráněných či architektonicky cenných budov veřejného sektoru	30. 4. 2026	500 mil. Kč
ELEGRID 1/2025	Modernizace a rozvoj elektrizační soustavy Navýšení kapacity elektrizační soustavy za účelem modernizace energetických systémů a zvýšení podílu OZE	29. 1. 2027	10 000 mil. Kč

Národní program Životní prostředí

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
29/2025	Zpracování územně plánovacích dokumentací obcí v CHKO a NP Obce na území CHKO a NP budou podpořeny v přípravě a zpracování územně plánovacích dokumentací	30. 6. 2026	20 mil. Kč
28/2025	Podpora opatření v péči o přírodu a krajinu – resortní organizace Podpora biodiverzity, posílení ekologické stability krajiny a zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí v chráněných územích	4. 1. 2027	400 mil. Kč
26/2025	Recyklace textilu Zpracování, třídění a materiálové využití odpadního textilu	30. 6. 2027	80 mil. Kč
25/2025	Čištění odpadních vod v krasových oblastech II Výstavba a modernizace čistíren a kanalizací v obcích uvnitř nebo v okolí CHKO Český a Moravský kras	31. 12. 2027	1 000 mil. Kč
23/2025	Likvidace vrtů Likvidace nepotřebných hydrogeologických vrtů, které představují riziko ohrožení životního prostředí	31. 12. 2029	50 mil. Kč
19/2025	Přírodě blízká protipovodňová opatření a revitalizace vodních toků Protipovodňová opatření a revitalizace a renaturace vodních toků a niv	30. 9. 2026	3 000 mil. Kč
18/2025	Budování návštěvnické infrastruktury ve zvláště chráněných územích Budování návštěvnických středisek pro velkoplošná zvláště chráněná území vyhlášená v roce 2025	30. 4. 2026	200 mil. Kč
NPO 17/2025	Školení energetických poradců a manažerů Podpora energetického vzdělávání a zvyšování odborných kompetencí	30. 9. 2026	27,5 mil. Kč
NPO 16/2025	Základní poradenství – semináře Poskytování energetické osvěty a motivace vlastníků budov ke komplexním renovacím	30. 9. 2026	140 mil. Kč
NPO 14/2025	Poradenství pro samosprávy – koncepční dokumenty v oblasti klimatu a energetiky (SECAP+) Zpracování klimaticko-energetických strategických a koncepčních dokumentů a akčních plánů	30. 9. 2026	150 mil. Kč
10/2025	Zelená stuha Pro obce oceněné titulem „Zelená stuha“ a „Zelená stuha ČR“ v letech 2025–2027	3. 4. 2028	33 mil. Kč
9/2025	Národní park Křivoklátsko Zlepšení životního prostředí a kvality života občanů v obcích na území plánovaného národního parku	31. 12. 2026	100 mil. Kč
6/2025	Domovní čistírny odpadních vod Soustavy DČOV do kapacity 50 EO v oblastech, kde není možnost připojení ke stokové síti zakončené ČOV	6. 1. 2027	300 mil. Kč
5/2025	Větrací systémy s rekuperací tepla Opatření eliminujících nadměrné koncentrace CO ₂ a teplotní diskomfort ve školských budovách	30. 6. 2026	100 mil. Kč
4/2025	Odstranění stavebních materiálů s obsahem azbestu (pro zemědělce) Podpora ekologického odstraňování střešních krytin a krovů s obsahem azbestu u zemědělských objektů	1. 6. 2026	100 mil. Kč
3/2025	Čištění odpadních vod v krasových oblastech Zlepšení kvality povrchových a podzemních vod v krasových oblastech CHKO Český kras a CHKO Moravský kras	31. 12. 2026	200 mil. Kč
NPO 1/2024	Energetická osvěta a dotační poradenství Zajištění poradenství a administrativní podpora pro žadatele v rámci NZÚ Light	30. 4. 2026	1 000 mil. Kč

Odebírejte **Prioritu** v elektronické podobě!

Spotřebujeme **méně** papíru, nafty a energií

Dostanete ji **hned** v den vydání

Přistane vám **do e-mailu**

priorita.cz

Operační program Spravedlivá transformace

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
ULK / 108	Základní umělecké školy Modernizace a budování ZUŠ v Ústeckém kraji a pořízení vybavení do nich	29. 5. 2026	150 mil. Kč
MSK / 107	Příprava strategických projektů pro programové období 2028+	30. 7. 2026	50 mil. Kč
ULK / 106	Poskytnutí finanční podpory na přípravu strategických projektů pro programové období 2028–2034	30. 7. 2026	50 mil. Kč
KVK / 105		30. 7. 2026	30 mil. Kč
MSK / 104	Podpora výzkumu a vývoje v Moravskoslezském kraji Posílení výzkumné kapacity vědeckých pracovišť a zvýšení kvality vědeckých týmů	13. 5. 2026	450 mil. Kč
KVK / 103	Kulturní a kreativní centra – Karlovarský kraj Rozvoj kulturních a kreativních odvětví v regionu vytvořením technického zázemí a infrastruktury prostřednictvím rekonstrukcí stávajících objektů	31. 8. 2026	70 mil. Kč
ULK / 102	Vouchery pro podnikatele II Výzva je vyhlášena za účelem poskytnout finanční podporu na realizaci zastřešujících projektů	30. 4. 2026	215 mil. Kč
KVK / 101		30. 4. 2026	50 mil. Kč
ULK / 95	Snižování energetické náročnosti ve veřejné infrastruktuře Snížení energetické náročnosti gastro provozů, prádelen nebo dalších technologických zařízení	30. 6. 2026	200 mil. Kč
MSK / 93	Snižování energetické náročnosti veřejných budov	30. 6. 2026	125 mil. Kč
ULK / 92	Podporované jsou komplexní úspory	30. 6. 2026	400 mil. Kč
ULK / 89	Podpora oběhového hospodářství Třídění, dotřídování, úprava a zpracování vybraných odpadů	30. 6. 2026	100 mil. Kč
MSK / 86	Koncepce a příprava projektů II	30. 4. 2026	40 mil. Kč
ULK / 85	Individuální projekty s cílem obnovy území	30. 4. 2026	20 mil. Kč
MSK / 80		30. 4. 2026	200 mil. Kč
ULK / 79	Veřejné služby, kultura, sport, rekreace II	30. 4. 2026	450 mil. Kč
KVK / 78		30. 4. 2026	120 mil. Kč
MSK / 64	Zájmové vzdělávání a osvěta	30. 4. 2026	40 mil. Kč
ULK / 63	Vzdělávací a osvětové programy související s klimatickou změnou a možnosti adaptace regionu	30. 4. 2026	25 mil. Kč
KVK / 62		30. 4. 2026	25 mil. Kč
KVK / 59	Posílení sociální stability	30. 4. 2026	150 mil. Kč
ULK / 58	Výzva pro obce na podporu vzdělávání a zaměstnanosti mladých lidí	30. 4. 2026	400 mil. Kč
MSK / 34	Obnova území – strategické brownfieldy Příprava projektové dokumentace a budování technické infrastruktury pro projekty tzv. strategických brownfieldů	20. 4. 2026	500 mil. Kč
Výzva I.	Úvěr Transformace pro Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj Bezúročné úvěry NRB na podporu investičních aktivit malých a středních podnikatelů	31. 12. 2026	3 370 mil. Kč
MSK / 33	Vzdělávání ve firmách	4. 1. 2027	360 mil. Kč
KVK / 31	Profesní vzdělávání a rekvalifikaci zaměstnanců ve firmách zasažených transformací	30. 6. 2026	60 mil. Kč
MSK / 30	Obnova území – infrastruktura	30. 4. 2026	275 mil. Kč
ULK / 29	Výstavba a modernizace komunikací pro cyklisty, zpřístupnění lokalit s přírodní, kulturní nebo technickou hodnotou	30. 4. 2026	120 mil. Kč
KVK / 28		30. 4. 2026	60 mil. Kč
MSK / 21		30. 4. 2026	200 mil. Kč
ULK / 20	Řemeslné inkubátory	30. 4. 2026	300 mil. Kč
KVK / 19	Podpora vzniku řemeslných dílen	30. 4. 2026	50 mil. Kč

SLEDUJTE SOCIÁLNÍ SÍTĚ

STÁTNÍHO FONDU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR
A UŽ VÁM **NIC NEUNIKNE!**

X – denně nejnovější výzvy, novinky, akce a zprávy z oboru
LinkedIn – statistiky, krajská pracoviště, aktuální nabídky pracovních a služebních míst, zprávy a novinky
youtube.com – podrobné videonávody, spoty k zajímavým tématům, záznamy webinářů a další...
Instagram – akce, aktuality a úspěšné projekty

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Celkové způsobilé výdaje
1 079 008 Kč
Dotace z EU
863 206 Kč

Zabezpečený svah už není rizikový

V Kochánkách na Mladoboleslavsku muselo dojít k zabezpečení svahové nestability. Svah, pod kterým se nacházejí nemovitosti, ohrožoval majetky i zdraví obyvatel. Nečekané pohyby půdy a skály mohly způsobit škody, proto se obec rozhodla pro technická opatření, aby byl svah zajištěn a nedošlo k sesuvu. Nejde přitom jen o technický zásah do krajiny, ale i o preventivní opatření, aby se zamezilo možným škodám.

Program: Operační program Životní prostředí
Příjemce podpory: obec Kochánky

Celkové způsobilé výdaje
1 109 466 Kč
Dotace z EU
1 050 066 Kč

V parku řádilo jmelí, zasáhli arboristé

Letos slaví park Botanika v centru Valašského Meziříčí půlkulaté výročí 135 let své existence. Zdejší zeleň včetně přilehlé lipové aleje na ulici Husova však v uplynulých letech výrazně oslabilo parazitické jmelí.

Radnice proto ve spolupráci s odborníky přistoupila k ošetření napadených dřevin a ty nejvíce poškozené nahradí na jaře novými. Přemnožené jmelí i přes dřívější snahu o jeho odstranění decimuje lípy. Vedle nezbytného odstranění nemocných stromů se jednalo také o zdravotní řezy, výměnu bezpečnostních vazeb či odstranění zmíněného jmelí.

Program: Operační program Životní prostředí
Příjemce podpory: město Valašské Meziříčí

Celkové způsobilé výdaje
1 834 520 Kč
Dotace z EU
1 096 440 Kč

Díky technice lépe zpracovávají kompost

Zemědělec hospodařící v Žehuni ve Středočeském kraji si díky dotaci pořídil dvě rozmetadla. Je to vybavení pro aplikaci kompostu odpadového původu do půd zemědělského půdního fondu. Jeho cílem je systematicky vracet do půdy organickou hmotu a zlepšovat její vlastnosti přirozenou cestou. Hlavním přínosem projektu je pravidelné zapravování kompostu do zemědělské půdy. Po realizaci projektu bude každoročně aplikováno přibližně 500 tun kvalitního kompostu. Tento objem představuje významný krok ke zvyšování obsahu organické hmoty v půdě, zlepšení její struktury a schopnosti zadržovat vodu.

Program: Národní program Životní prostředí – Národní plán obnovy
Příjemce podpory: Jiří Horák

Celkové způsobilé výdaje
620 748 Kč
Dotace ze SFŽP ČR
500 000 Kč

Zahrada u mateřské školy se rozšířila

Děti ze žďárské mateřské školy mají ještě těsnější kontakt s přírodou. Město nechalo u své mateřské školy vybudovat přírodní vzdělávací zahradu. Cílem bylo vytvořit moderní prostor, který malé školáky nejen zabaví, ale také naučí, jak rozumět přírodě v době měnícího se klimatu. Vznikla nová přírodní zákoutí s využitím dřeva, kamení a dalších ekologických materiálů. Součástí zahrady jsou například krmítka pro ptactvo a edukativní zóny, kde se děti naučí o přírodu aktivně pečovat. Vedle nových interaktivních pomůcek a zvýšení počtu přírodních stanovišť se také zvýšila odolnost trávníků a zeleně, která lépe zvládá letní horka.

Program: Národní program Životní prostředí
Příjemce podpory: město Žďár nad Sázavou

Střední škola zlepšila zázemí pro výuku

Střední škola Odry je součástí projektu Podpora regionálního školství. Díky podpoře z Evropské unie prošla škola modernizací infrastruktury pro odbornou výuku. V budově C byl modernizován kadeřnický salón, denní místnost a sociální zázemí pro žáky a přístupová chodba. Místnosti jsou vybaveny novým nábytkem a interiérovým vybavením, doplňky pro odbornou výuku a ve škole provedli související stavební práce: novou podlahu, úpravu stěn a stropu a elektroinstalaci včetně nového osvětlení.

Program: Operační program Spravedlivá transformace
Příjemce podpory: Střední škola Odry

Celkové způsobilé výdaje
3 949 397 Kč

Dotace z EU
3 356 987 Kč

Foto: Střední škola Odry

Kulturní centrum nově využívá další podlaží

V Litoměřicích se pustili do rekonstrukce nevyužívané části prvního nadzemního podlaží objektu Kulturně kreativního centra v Litoměřicích. Vznikly tak vhodné prostory pro kulturně kreativní akce a aktivity nově vzniklého klubu Kreativék. Projekt umožňuje rozvíjet spolupráci tvůrců kreativního a kulturního života v Litoměřicích a rozšiřovat poskytované služby především pro cílovou skupinu dětí do šesti let. Z chátrajícího armádního areálu se tak stává živé kulturní a kreativní centrum, které spojuje vzdělávání, umění, inovace a komunitní život města.

Program: Operační program Spravedlivá transformace
Příjemce podpory: město Litoměřice

Celkové způsobilé výdaje
7 051 752 Kč

Dotace z EU
5 993 989 Kč

Foto: město Litoměřice

Fotovoltaika na výrobním závodě šetří energii a peníze

Známý český podnik Juta, který vyrábí široký sortiment produktů pro stavebnictví a zemědělství, obalové materiály a umělý trávník pro sport a volný čas, sází na fotovoltaickou energii. Na budovách závodu ve Dvoře Králově přibýly fotovoltaické panely, které vyrábějí elektrickou energii ze slunce. Vyrobená elektrina slouží pro vlastní spotřebu žadatele. Za pomoci využití obnovitelných zdrojů dochází k optimalizaci zajištění elektrické energie pro podnikatelskou činnost.

Program: Modernizační fond
Příjemce podpory: JUTA, a. s.

Celkové způsobilé výdaje
49 186 665 Kč

Dotace z EU
15 262 248 Kč

Teplárna odchází od uhlí

Záměrem Teplárny České Budějovice je po realizaci komplexního projektu „Strategie pro zelené město“ ukončit ve svém zdroji spalování hnědého uhlí. Jedná se o bezemisní zdroj pro zhruba třetinu potřeby města. Další krok zahrnoval retrofit kotle K12, v němž se bude místo uhlí spalovat biomasa, hlavně dřevní štěpka, patřící mezi obnovitelné zdroje energie. Dalším klíčovým projektem je zařízení na energetické využití odpadu (ZEVO). Nový zdroj pokryje asi třetinu tepelné potřeby, což umožní v areálu na Novohradské v letech 2028 a 2029 odstavit poslední uhelný kotel K11.

Program: Modernizační fond
Příjemce podpory: Teplárna České Budějovice, a. s.

Celkové způsobilé výdaje
658 112 880 Kč

Dotace z EU
329 056 440 Kč

Foto: Shutterstock / Tridsanu Thopet

► CESTY K PITNÉ VODĚ

V oblasti technologií na čištění a získávání pitné vody jde vývoj velmi rychle kupředu. **Vzhledem ke vzrůstající spotřebě a snahám o šetrnost vůči životnímu prostředí se mění i pohled na dříve nevyužitelné nebo opomíjené zdroje.** A jsou to právě moderní technologie, které nám umožňují je využívat. Dnes už víme, že když je dobře ošetříme, můžeme získat nejvíc – čistou pitnou vodu.

Voda je základní podmínkou života. Avšak její kvalita je běžně ohrožována nejrůznějšími druhy znečištění a kontaminací, což přirozeně vede k potřebě ji čistit, filtrovat a ošetřovat.

V některých oblastech je čisté pitné vody bolestivý nedostatek a tlak na vývoj účinných a pokročilých technologií se tak ještě zvyšuje, neboť znečištěné a nedostatečně ošetřené zdroje pochopitelně představují obrovské riziko pro lidské zdraví.

Staré metody umetly cestu novým

I péče o vodu má svou historii, své tradice, svůj vývoj. Stejně jako v jakémkoli jiném oboru i zde platí, že není potřeba měnit staré, osvědčené postupy. Je ale potřeba je zlepšovat a inovovat.

Sedimentace a písková či uhlíková filtrace položily základní kameny poznání toho, jak z vody odstranit nečistoty. A přinesly také uvědomění, jak moc je čistá pitná voda důležitá.

S dalším vývojem společnosti vstoupily na scénu chlór a ozón, které kvalitu a bezpečnost vody ještě více zvýšily. Každý z dalších kroků k dokonalejšímu ošetření pitné vody se odvíjí od kroků předchozích, každý je novým potvrzením toho, že cesta za dalšími a dalšími potřebnými novacemi nikdy nekončí.

Nanotechnologie

Jak by mohly ty nejmenší částičky vést k výrazným pokrokům ve filtraci vody? Nejnovější poznatky na poli nanotechno-

logií ukazují, že nanočástice dokáží dramaticky zvýšit efektivitu vodních filtrů. Tyto malinkaté částičky mají unikátní vlastnosti, které jim umožňují zachytit vybrané kontaminanty už na molekulární úrovni, což značně zvyšuje efektivitu celého procesu. Nanotechnologie se využívají k vývoji membrán napuštěných stříbrem nebo oxidem titaničitým, které nejen že odstraňují patogeny, ale také rozkládají polutanty. Nanočástice na uhlíkové bázi navíc ještě k tomu na sebe mohou navázat a z vody tak odstranit i mnoho organických částí, čímž

Nekvalitní a znečištěná voda představuje riziko pro miliony lidí na celém světě, a to především kvůli nemocem, kterými se její konzumací každý rok nakazí.

Ruku v ruce s tím, jak roste světová populace a průmyslový sektor se rozrůstá, stoupá i potřeba kvalitních, pokročilých a inovativních technologií na nakládání s vodními zdroji a uspokojení stále náročnější poptávky po vodě.

dále zvyšují její kvalitu. Velký potenciál představují především v odstraňování částic PFAS, tzv. věčné chemie.

Nicméně, jak tomu u nových technologií bývá, zrovna nanotechnologie vzbuzuje v řadách odborníků i laické veřejnosti ne zcela neoprávněné obavy. Opatrné hlasy varují před rizikem úniku nanočástic přímo do čištěné vody a její kontaminací materiály, které jsou v tomto případě vysoce toxické a mohou pro lidský organismus i vodní rostliny a živočichy představovat druh a míru nebezpečí, které zatím neumíme vůbec odhadnout.

Inteligentní monitoring vody a automatizace

Stále sofistikovanější systémy a umělá inteligence přinášejí svůj díl revoluce i do této oblasti přípravy pitné vody. Chytré senzory jsou zapojovány, aby nepřerušovaně a na dálku získávaly důležitá data. Tato data jsou dále zpracovávána a využívána při zlepšování a zkvalitňování procesů úpravy vody. K analýze nejnovějších postupů se využívá nejrůznějších algoritmů umělé inteligence, stejně tak k předpovídání možných komplikací ještě předtím, než eskalují. Díky digitálním technologiím nové doby jsou procesy úpravy pitné vody nejen efektivnější, ale také spolehlivější a trvale udržitelnější, než tomu bylo kdy dřív.

Ekologické materiály a nízkoenergetické technologie čištění

Další segment, ke kterému se v poslední době obrací nemálo pozornosti, je využívání

trvale udržitelných materiálů, jako jsou biologicky rozložitelné membrány a přírodní koagulanty. Zvyšují efektivitu filtrace vody a zároveň minimalizují negativní dopady na životní prostředí.

V kombinaci s energeticky úspornými technologiemi, jako jsou solární purifikační systémy a pokročilé filtrační metody pak opět dochází k významnému snížení spotřeby energie na provoz konkrétních zařízení na úpravu vody. V důsledku se pak dosáhne nejen vyšší kvality vody, ale je podpořena i cirkulární ekonomika tím, že je využito obnovitelných zdrojů.

Fotokatalytické čištění vody

Fotokatalytické čištění vody využívá světlo k aktivaci katalyzátorů, které rozkládají organické znečišťující látky a kontaminanty ve vodě. Tento inovativní přístup je obzvláště účinný proti těžko odstranitelným látkám včetně léčiv a průmyslových chemikálií. Použití slunečního světla nebo umělých světelných zdrojů nabízí udržitelnou a efektivní metodu čištění vody. Tato technologie získává na popularitě právě pro své schopnosti zlepšit kvalitu vody a zároveň minimalizovat dopad na životní prostředí.

Jde totiž o všechno

Všechny tyto technologie jsou v úpravě pitné vody relativními novinkami. Jako takové představují obrovský potenciál, ale i určité výzvy, které je třeba před jejich uvedením do provozu pečlivě zhodnotit. Na konci toho všeho stojí především lidské zdraví a životy a ty není možné brát na lehkou váhu. ●

Decentralizované systémy

Tradiční páteří dodávek pitné vody byly a jsou velkokapacitní úpravy. Decentralizované systémy a POU (point-of-use) coby místo, kde se voda přímo používá, si ale vydobývají své místo v nabídce řešení, jak dopravit čistou pitnou vodu k potřebným komunitám.

Tyto systémy umožňují jednotlivcům i místním organizacím kontrolu nad jejich zdroji vody a tím pádem je do celého procesu i více začleňují, zajímají se o jeho provoz a lépe o celou věc pečují. Jde také o případy, kdy se dají využít nízkonákladové

technologie v podobě přenosných filtrů a solárních purifikačních jednotek, a čistá pitná voda se tak dostane i ke komunitám v odlehklých a obtížně zásobovaných oblastech.

Takové systémy nevyžadují napojení na příliš rozvětvenou infrastrukturu a zvládnou pohotověji reagovat v případě jakékoli krize.

V konečném důsledku výrazně přispívají k podpoře lidského zdraví i edukace v oblasti trvale udržitelného získávání pitné vody i v tradičních a znevýhodněných komunitách.

ECHO

V Českém Krumlově sází na solární energii

Snížení energetické náročnosti městských objektů, dlouhodobá úspora provozních nákladů a posílení energetické soběstačnosti města. To je cíl instalace nových fotovoltaických elektráren na vybraných budovách ve vlastnictví města Český Krumlov. „Instalace fotovoltaických elektráren je rovněž součástí širší strategie reagující na vývoj cen energií a klimatické závazky. Projekt počítá s instalací technologií na vybraných objektech tak, aby byla maximalizována efektivita výroby elektřiny a současně respektovány technické možnosti jednotlivých budov,“ popsala mluvčí Českého Krumlova Petra Nestálová. Město už na akci získalo dotaci z Modernizačního fondu.

Příbram opravila za 20 milionů korun čtyři rybníky

Klimatické změny, sucho a proměnlivá krajina nutí města přemýšlet o vodě jinak. V Příbrami to znamená například obnovu menších vodních ploch, které mají zásadní význam pro zadržování vody, ekologickou stabilitu i rekreaci. V roce 2025 město dokončilo revitalizaci čtyř vodních nádrží: Jeruzalémského rybníka, Náveského rybníka v Závržicích, Malé vodní nádrže v Lazci a rybníka v Trhových Dušňkách. Celkové náklady dosáhly 20,5 milionu korun, z toho 10,5 milionu pokryla dotace z Národního programu Životní prostředí. Revitalizace zahrnovala odbahnění, odstranění náletových dřevin, výměnu stavidel a požeráků, ekologický dozor i biologické rozbory.

Solární panely pro městské střechy v Nymburce

Solární panely se brzy mohou objevit na střechách několika městských budov v Nymburce. Radnice už vypsala zakázku na dodavatele fotovoltaických elektráren, které mají městu pomoci výrazně snížit účty za energie. Panely mají vzniknout například na mateřské škole v Resslerově ulici, na poliklinice v Okružní ulici, na budově technických služeb, v objektu Hlahol nebo na podnikatelském inkubátoru. Vyrobená elektřina se bude využívat přímo v jednotlivých objektech a část energie bude možné sdílet i s dalšími městskými budovami. Projekt má městu pomoci omezit spotřebu elektřiny z distribuční sítě a zároveň snížit provozní náklady veřejných objektů. Realizaci navíc výrazně pomůže dotace z Modernizačního fondu, která může pokrýt až 45 % nákladů.

OXFAM – PITNOU VODOU PROTI CHUDOBE

Někdy není těžké zapomenout, jaký zázrak vlastně je pitná voda. Zvláště když k ní máme každý den prakticky neomezený přístup. To ale není samozřejmost zdaleka pro každého na naší zemi. Globální konfederace Oxfam, sestávající z jednadvaceti neziskových organizací působících v devadesáti zemích světa a bojující proti nerovnoprávnostem, které způsobují chudobu, se na mnoha místech snaží ze všech sil, aby tomu tak bylo.

OXFAM

Přístup k pitné vodě je základním lidským právem. A přesto je milionům lidí na celém světě odepřeno. Dobrat se kvalitní a bezpečné pitné vody znamená pro mnohé z nich dlouhé hodiny ve frontách nebo plahočení se nekonečné kilometry k nejbližšímu zdroji. Často ani to nestačí a pak musejí čelit zdravotním komplikacím způsobeným používáním kontaminované vody. Miliony lidí tímto způsobem onemocní každý den – znečištěná voda zabíjí více než všechny současné formy násilí, včetně války. Její dostupnost pro každého je proto nejpálčivějším aktuálním problémem.

Voda je klíčem ke všemu

I pro veškeré aktivity globální konfederace Oxfam je voda klíčovým aspektem. „Voda je naší první humanitární odpovědí, je středobodem našich kampaní a naším dlouhodobým nástrojem na pomoc rodinám, které potřebují navýšit své příjmy, snížit svou zranitelnost v případě nejrůznějších katastrof a bránit svá práva,“ zaznívá z jejich ústředí.

Ve své práci se soustředí na to, aby poskytovali vyvážený přístup k vodě, co se kvality i kvantity týče, zabráňovali tak šíření nemocí způsobených kontaminovanou vodou a podporovali udržitelné hospodaření s tímto tak vzácným a nezbytným zdrojem. Starají se o důkladnou sanitaci, která je jak bezpečná, tak důstojná. Vzdělávají a informují lidi tak, aby dosáhli co největšího dosahu své činnosti v co nejvíce komunitách a ty aby ze svého spojení výtěžily maximum výhod.

LifeSaver Cubes v Mozambiku

Někdy se stane, že včasná reakce zabrání katastrofě, jako třeba v Mozambiku. Ještě měsíc po cyklónu Idai, který zdevastoval jižní Afriku, nahlázeli pracovníci Oxfamu tisíce lidí odříznutých od jakékoli pomoci či záchrany. Téměř všechny vodní zdroje byly kontaminovány a většina latrín roztržena. Pod hrozbou epidemie cholery bylo potřeba neodkladně jednat, aby se k lidem dostala čistá voda. Pomoc tu poskytli prostřednictvím life-saver cube systémů. Je to vlastně zabudovaná ruční pumpa, která i nejspínavější vodu promění v bezpečnou, pitnou vodu. V Mozambiku se

Foto: ©FAO/Bayasgalan Battulga

1

tyto pumpy rozvážely v automobilech, v kánoích nebo na motorkách.

Vodní filtry v Indonésii

Při silném zemětřesení a následné tsunami, která zasáhly centrální Sulawesi v Indonésii v září 2018, bylo zdejší vodovodní potrubí kriticky poničeno. Město Palu zůstalo zcela závislé na konvojích nákladních aut přivážejících vodu, které ale zdaleka nestíhaly pokrýt veškerou poptávku. Nejrychlejším způsobem, jak zabezpečit pitnou vodu, bylo využití zařízení SkyHydrant, které upravuje povrchovou vodu bez napojení na elektřinu nebo použití chemikálií. Zvládá poskytnout

1 200 litrů vody za hodinu, což pokryje denní potřebu zhruba 500 lidí.

Odsolovací jednotky v Somálsku a Jemenu

Africký roh je jedním z nejpostiženějších míst planety, kde se potýkají s následky dlouhodobého a opakujícího se sucha. Nejtěživější situace je v Somálsku a Jemenu. Zdejší populace sestává převážně z pastevců a kočovníků a mnozí z nich už kvůli suchu přišli o svá stáda a tím i o své živobytí. Pod taktovkou Oxfamu se tu instalují odsolovací jednotky, aby se místním komunitám zabezpečil přístup k čisté vodě a mohly se navrátit k původnímu způsobu života i obživy.

Čísla jsou alarmující: 2,2 miliardy lidí nemá ve svých domovech přístup k čisté vodě, 2,3 miliardy lidí nemá přístup k základním sanitacím zařízením – záchodům či latrínám. Až 80 % odpadní vody přitom odtéká, aniž by bylo nějak ošetřeno.

Foto: ©FAO/Bayasgalan Battulga

2

Foto: Shutterstock/napsky

Foto: Shutterstock/M2020

3

Foto: ©FAO/Bayasgalan Battulga

4

Daň, kterou někteří platí za používání kontaminované vody, je brutální. Každý den umírá více než 800 dětí na průjem způsobený znečištěnou vodou. Do roku 2030 by kvůli nedostatku vody mohlo dojít k vysídlení až 700 miliónů lidí.

Tyto systémy jsou poháněny solární energií a filtrují především brakickou vodu, která na mnoha místech kontaminuje zdroje podzemní vody.

Nejdelší potrubí v Demokratické republice Kongo

Teritorium Fizi v regionu jižního Kivu je jedním z nejdlehlších míst v Demokra-

tické republice Kongo. S narůstající velikostí místní populace vzrůstá i spotřeba vody. Většina studní tu byla zničena během ozbrojených konfliktů. Zdejší rodiny jsou nuceny používat kontaminovanou stojatou vodu a to přináší nesmírné riziko onemocnění smrtelnými nemocemi, například cholerou.

1. GRAVITAČNÍ VODOVODNÍ SYSTÉM v Nepálu

2. ODSOLOVACÍ JEDNOTKY v Somálsku a Jemenu

3. LIFESAVER CUBES v Mozambiku

4. NEJDELŠÍ POTRUBÍ v Demokratické republice Kongo

Oxfam tu začal se stavbou stokilometrového gravitačního potrubí, které by mělo zabezpečit dodávky vody z říčního zdroje v horském masivu Mitumba do oblasti Fizi. Jedná se o jedno z nejdelších vodovodních potrubí vybudovaných neziskovou organizací. Jakmile bude dokončeno, zabezpečí tu dodávky pitné vody pro více než 80 000 lidí.

Gravitační vodovodní systém v Nepálu

Zemětřesení roku 2005 poničilo mnohé z vodních zdrojů ve vesnicích napříč distriktem Dhading. Podzemní zdroje vody se hnuly a místní studny vyschly. Lidé museli kvůli nedostatku vody opustit své domovy. Oxfam tu vybudoval gravitační vodovodní systém, který dnes zásobuje pitnou vodou 266 místních domácností. Tento systém je navíc lépe přístupný, než byl ten původní – voda je rozvedena až do domů a ženy pro ni tak nemusí docházet, jak tomu bylo před zemětřesením. ●

Vodou proti chudobě

Přístup k pitné vodě či spíše jeho absence úzce souvisí s chudobou. Nedostatek vody, špatná kvalita vody a nedostatečné sanitační vybavení mají neblahý vliv na bezpečnost jídla, volbu způsobu získávání obživy a možnosti vzdělávání v chudých rodinách, ať už se podíváme na jakékoli takto postižené místo na světě. Především se to ale týká dívek a žen, které tráví nekonečné hodiny

tím, že se snaží své rodiny zaopatřit alespoň nějakou vodou.

Oxfam se snaží řešit přímé příčiny chudoby a to velmi často znamená zabezpečit dané komunitě přístup k pitné vodě. Ve své práci a v zájmu dotčených komunit podporují dlouhodobé projekty trvale udržitelných řešení. Věřím, že jednou to bude fér a čistá pitná voda bude dostupná všem.

Byli jsme

Konference Den malých obcí

V březnu se v Olomouci a v Praze konala konference Den malých obcí, která patří mezi nejvýznamnější akce určené starostkám, starostům a dalším zástupcům obcí. Účastníci získali praktické tipy k sestavování obecních rozpočtů, aktuální informace o evropských a národních dotačních výzvách a o možnosti rozvoje komunální energetiky i přehled zákonných povinností a doporučení k dalším tématům. Na konferenci vystoupil ředitel SFŽP ČR Petr Valdman, který prezentoval přehled finančních podpor pro obce a města v roce 2026. Zástupci obcí také dostali odpovědi na dotazy, které se týkaly dotací na veřejné osvětlení, přírodní zahrady a naučné stezky, Operačního programu Spravedlivá transformace i financování protipovodňových opatření.

STAVOTECH – Vše pro stavbu Olomouc

STAVOTECH Olomouc je tradiční stavební a technický veletrh zaměřený na stavebnictví, stavební materiály, úspory energií a vybavení domácností. Koná se pravidelně na Výstavišti Flora Olomouc a je určen jak pro odborníky, tak pro širokou veřejnost hledající inspiraci či řešení pro stavbu a rekonstrukci. Na místě si návštěvníci mohli zajít i na přednášku o investicích do úsporného bydlení, kterou připravil Státní fond životního prostředí ČR.

Stavební veletrh Brno

Nechyběli jsme ani na Stavebním veletrhu Brno 2026. V jednom termínu a na jednom místě se potkali odborníci napříč obory – od projektantů, architektů a developerů přes investory až po realizační firmy, výrobce technologií a materiálů. Na stánku odborníci Státního fondu životního prostředí ČR poradili více než 500 návštěvníkům, jak chytře renovovat bydlení, snížit výdaje za energie a využít finanční podporu na úsporná opatření, kterou rezort životního prostředí aktuálně nabízí i chystá.

Pozvánky

SEMINÁŘE

Finanční nástroj: Regenerace brownfieldů pro podnikatelské využití

Účastníci se dozví vše: od základních podmínek výzvy přes podání žádosti až po fungování kombinace dotace a bezúročného úvěru v OPST. Víme, že každý projekt je jiný a že obecně informace někdy nestačí. Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s krajskými úřady a Czechinvestem pořádají v dubnu semináře přímo v regionech, kde budete mít možnost probrat svůj konkrétní záměr s odborníky tvář v tvář. Semináře jsou určeny pro zástupce obcí, měst, příspěvkových organizací i soukromých subjektů, které zvažují regeneraci brownfieldu ve svém území. Pokud máte zájem o individuální konzultaci svého projektového záměru, je nutné si časový slot rezervovat předem prostřednictvím registračního formuláře. Kapacita je omezena – doporučujeme se zaregistrovat co nejdříve.

Jak proměnit brownfield ve vaší obci v Karlovarském kraji?

21. dubna 2026 / Krajský úřad KVK

Jak proměnit brownfield ve vaší obci v Ústeckém kraji?

29. dubna 2026 / Krajský úřad Ústeckého kraje

KONFERENCE

ENVIRO 2026

15.–17. dubna 2026 / Hotel Trigán, Štrbské Pleso, Slovensko

Konference ENVIRO představuje československé mezioborové setkání odborníků věnujících se ochraně životního prostředí. Hlavním cílem konference je výměna praktických i legislativních zkušeností obou zemí na poli odpadového hospodářství, ochrany ovzduší a klimatu, problematiky EIA a integrované prevence nebo BREF/BAT technologií. Konference se účastní zástupci Ministerstva životního prostředí ČR i SR, české i slovenské inspekce životního prostředí, zástupci státní správy a samosprávy, odborníci na monitorování kvality životního prostředí a provozovatelé průmyslových a energetických podniků.

AKCE

Den Země 2026 na Kraví hoře

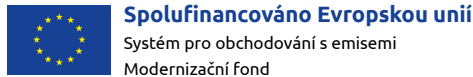
18. dubna 2026 / park na Kraví hoře v Brně

Největší tradiční oslava Dne Země na jižní Moravě, na kterou každoročně zavítá až 5 000 návštěvníků. Letošní ročník nese podtitul Posvíme si na to! a bude se věnovat světlu jako zdroji a jeho vlivu na člověka, rostliny i zvířata. Lidé se dozví, co dělá večerní svícení s jejich spánkem, proč lampy lákají hmyz, či tipy, jak se světlem chytře pracovat na zahradě. Pestrý program je připraven pro děti i dospělé.

EKOFESE 2026

25. dubna 2026 / Malešický park, Praha 10

Český svaz ochránců přírody – ZO „Natura, quo vadis?“ a její Ekocentrum ČSOP Malešice srdečně zvou na Ekofest 2026. Jedná se již o 22. ročník festivalu ekologických a udržitelných organizací na Praze 10 v rámci oslav mezinárodního Dne Země. Program je určen pro všechny generace a představí se tam i stánek OP Životní prostředí.

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 19 | číslo 4 | duben 2026 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce:** Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4 | **kontakt na redakci:** priorita@sfpz.gov.cz | **objednávky:** priorita.gov.cz, sfpz.gov.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová; grafická úprava: Eva Štanglová | **fotografie na titulní straně:** archiv SFŽP ČR | **fotografie:** archiv SFŽP ČR, není-li uvedeno jinak | **číslo registrace:** MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. | Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje.

Prosíme o správné vytřídění recyklovatelného obalu i časopisu.